EMMANUEL

ARAGO'NUN

GÜNLÜĞÜ

Eser Sahibi:

Dr. Mehmet Murat ildan

KİŞİLER

Gregory

(Bir roman yazarı)

Elizabeth

(Gregory'nin karısı)

Allan

(Kâhya)

Milton

(Terzi)

Emmanuel Arago

(Antikacı)

Malaparte

(Arago'nun cüce çırağı)

Catherine

(Elizabeth'in kız kardeşi)

Alfred

(Bir deli)

Doktor Eddington

(Başhekim)

Müşteri

Satıcı

Mezarlık Bekçisi

E-Posta: muratildan@yahoo.com

Web Site: http://www.geocities.com/muratildan

Oyunu oynamak ya da oyundan yararlanmak isteyenlerin Dr.Mehmet Murat ildan'a başvurmaları rica olunur.

2005

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

1865 yılı; Kasım ayı, perşembe günü; sabah vakti. İngiltere'nin en eski kasabası Colchester yakınlarındaki Dedham köyü civarı; büyük bir çiftlik evi. Gregory, kitaplarla dolu bir yazı masasının üzerinde çalışmaktadır. Kâhya Allan sessizce içeri girer ve şömineye odun atıp çıkar. Elizabeth sabahlığıyla odaya girer.

Elizabeth – Gregory, biricik sevgilim! Sen... sen yazıyorsun!... *(Gözleri yaşla dolar.)*

Gregory – Yorgun beynimi o kadar uzun bir süre nadasa bıraktım ki, içimde yazmak için müthiş bir arzu uyandı, canım; tıpasını hırsla zorlayan köpüklü bir şampanya gibi coşkuyla taşmak, hızla akmak istiyorum!... *(Karısını öper.)*

Elizabeth – Tam bir yıldır yazmıyordun! Bir yazar için yazmadan geçirilmiş koskoca bir yıl, bir balığın sudan uzakta geçirdiği bir dakikadan farksızdır!... Her gün sana bakıp ta boğulmakta olduğunu, bir şeyler üretemediğin için çaresizce çırpındığını görmek beni öylesine üzüyordu ki!...

Gregory – Çileli bekleyiş nihayet sona erdi, bir tanem! Bu sabah öylesine iyi tıraş oldum ki, ilham perileri beni ziyaret etmekten kendilerini alamadılar herhalde! *(Güler.)* Bal arılarının çiçeklerden havalanıp kovanlarına dönmesi gibi, birer birer kafama doluştular!...

Elizabeth – Evet, bugün gerçekten de çok yakışıklı ve çok dolu görünüyorsun! *(Masanın üzerindeki kağıtları inceler.)* Nedir bu yazdığın?

Gregory – Her zamanki gibi... bir roman!

Elizabeth – Ne tür bir roman bu, tatlım?

Gregory – Bir cinayet romanı!

Elizabeth – Cinayet mi? Ama sevgilim, bu konuda senin hiçbir tecrüben yok ki!

Gregory – İyi ki de yok! *(Güler.)* Safi kurmaca bir roman yazıyorum, Elizabeth!

Elizabeth – Fakat sen her zaman yaşadıklarını yazdın, Gregory; bizzat bildiğin, tanıklık ettiğin çıplak gerçeklere edebî elbiseler giydirdin, onları süsleyip püsledin, altın yaldızlı sözcüklerle bezedin. Benares'de iki yıl yaşamış olmasaydın Hindistan'ın o mistik güzelliğiyle yoğrulmuş "Yıldızlar Altında Ganj" isimli romanını yazamazdın!... Şimdi bütünüyle hayallere, düşlere dayanan bir şey yazman senin tarzına hiç uymayacaktır; inan bana hiç uymayacaktır, Gregory!...

Gregory – Ne yapmalıyım peki?

Elizabeth – Ben senin yerinde olsam bu romanı yazmadan önce gerçek bir katille görüşüp onun dünyasını derinden anlamaya çalışırdım... Hiçbir kurgu gerçeklerden daha üstün ve daha çekici olamaz...

Gregory – Bir katille görüşmem konusunda ciddi misin?

Elizabeth – Evet!

Gregory – Katili nereden bulacağım, peki? Kasaba pazarından mı? Yoksa gazete ilanlarından mı?

Elizabeth – Kayınpederinin bir ceza hâkimi olduğunu unuttun herhalde! Sevgili babam Sör James Austin'e rica ederim, seni bir mahkûmla özel olarak görüştürür...

Gregory – Sevgilim, itiraf etmeliyim ki bu gerçekten harika bir fikirmiş!...

Elizabeth – Ben de harika bir kadınım zaten!

Gregory – Evet, öylesin!

Elizabeth – Geçen hafta bir terziyi idama mahkûm ettiler, belki onunla görüşebilirsin...

Gregory – Kimi öldürmüş bu adam?

Elizabeth – Bir müşterisini...

Gregory – Diktiği elbiseyi beğenmedi diye herhalde!...

Elizabeth – Bilmiyorum, tatlım, belki de öyledir; cinayetler genellikle sudan sebeplerden dolayı işlenir; zaten ölüm öylesine ağırdır ki, ona yol açan sebeplerin hepsi ölümün yanında çok hafif ve çok saçma kalır!...

Gregory – Nasıl öldürülmüş bu adam?

Elizabeth – Boğazı boydan boya kesilmiş; kör ve paslı bir bıçakla hem de!... Tanrım, ne vahşet; bunu yapan kişi insan kılığına girmiş bir hayvan olmalı bence! Bu olayı duyduğumdan beri Mersea Yolu'nun yakınından bile geçmiyorum...

Gregory – Mersea Yolu mu? O yol üzerinde kasabanın meşum bir mezarlığı var. Daha dün gitmiştim oraya!...

Elizabeth – Gregory! Tanrı aşkına, ne işin var senin öyle ıssız ve lânetli yerlerde?

Gregory – Yosunlu taşları okuyup zaman geçirdim sadece, tatlım! Bir tanesinin üzerinde şöyle yazılmıştı: Vanitas vanitatum, omnis vanitas. İnsanın yaptığı her şey boştur!...

Elizabeth – Sanat hariç, canım, sanat hariç!

Gregory – Evet, sanat hariç insanın yaptığı her şey boştur; o yüzden yazıyorum ya ben de!...

Elizabeth – Bir daha oralara adım atmanı istemiyorum, Gregory! Bu bahsettiğim insanlık dışı korkunç cinayet orada işlenmişti!

Gregory – Bu olay gerçekten çok ilgimi çekti, hayatım. İnsan varlığının derinlerinde, esrarengize duyulan dayanılmaz bir merak vardır!... Akşama muhterem babanı ziyaret edelim; yarın bu terziyle özel bir görüşme ayarlasın bana!...

Elizabeth – Pekâlâ. Ama o katille görüştüğünde ona yaklaşmanı istemiyorum!

Gregory – Aslan avını avlayınca sakinleşirmiş...

Elizabeth – Ya bu adam bir seri katilse? Bir halkaya yeni bir halka daha ekleyip zincir yapmaktan zevk alanlardansa bu da? Bu fikri verdiğime beni pişman etme sakın, Gregory!

Gregory – Endişelenmene hiç gerek yok, hayatım. Parlak bir plânım var! Ben onun karşısına "Kendim" olarak çıkmayacağım!...

İkinci Sahne

Cuma günü; akşam vakti. Zindanımsı bir cezaevi hücresi. Gregory, elinde bir mumla içeri girer; bir elinde de haç tutmaktadır; rahip kılığındadır. Yerde, genç bir mahkûm uyuklamaktadır.

Gregory – *Deus misereatur!* Tanrı'dan merhamet ve şefkat diliyorum senin için!...

Milton – *(Uykulu gözlerle ayağa kalkarak)* Sen de kimsin?

Gregory – Katillerin hızlı bir idraka sahip olduklarını sanırdım! Kıyafetimden kim olduğum anlaşılmıyor mu?

Milton – Ben rahip falan istemedim, peder! Bir rahiple benim hiçbir işim olamaz!...

Gregory – Tanrı'ya inanmıyor musun, evlât?

Milton – Tanrı'nın varlığına inanırım elbette, ama onu hiç sevmem!

Gregory – Sebep?

Milton – Hokkalı kalemiyle yazgı oyunumu yaratırken, bana bir katil rolü verdiği için onu sevmem, peder!... Tanrı kaderimizi yazarken kanımızı mürekkep diye kullanır bence; kanımızda ne yazılıysa biz onu getiririz yerine! Bizler Tanrı'nın kuklasıyız!...

Gregory – O zavallı adamı sen öldürdün, Milton, Tanrı değil! Kendine bir suç ortağı arama boşuna! Korkunç bir günah işledin; yaptığın büyük bir hataydı. Fakat *"Errare est humanum!"* Hata yapmak insana özgüdür!...

Milton – Benden ne istiyorsun, peder?

Gregory – Mahkemede suçunu kabul etmişsin, ama hiçbir şey anlatmamışsın. Günah dediğimiz şey bir yılan ısırığıdır; zehir halen içinde duruyor! Onu emmeye geldim! Bana her şeyi anlatmanı istiyorum; günah çıkartmak seni rahatlatacaktır, tıpkı hapşırmak gibi ya da kusmak gibi!... *Nemo malus felix*: Kötüler için huzur yoktur, derler. Oysa her şeyi anlatıp tövbe edersen, inan bana huzura ereceksin!... Ruhundaki zehri emmeme izin ver! Bir volkan gibi içindeki siyah külleri cesaretle savur, Tanrı evinin sadık hizmetkârı şu dost rahibin üzerine...

Milton – Sana hiçbir şey anlatmayacağım, dost peder, hiçbir şey! Pek yakında idam edileceğim ve bu puslu cinayetin sisli sırrı da benimle birlikte tabuta girecek!...

Gregory – Sonra tabut hızla çürüyecek; aç kurtlar, kör solucanlar, burnundan, gözlerinden, kulaklarından içeri girip beynine ulaşacaklar ve bu esrarengiz sırrı öğrenecekler! Tanrı'nın rahibinden sakladığın bu gizemi solucanlara vererek, biz Tanrı'nın elçilerini solucanlardan daha aşağı varsaymış oluyorsun!

Milton – Boşuna konuşuyorsun, peder! Güzel sözlere, parıltılı lâflara benim karnım toktur! İsa'nın kendisi bile gelse karşıma, yine de kandıramaz beni! Fakat illâki günah emmek istiyorsan, sana bir isim vereyim, git onunla görüş!

Gregory – Kimdir bu adam?

Milton – Sayısız cinayetler işleyip de hiçbir zaman yakalanmamış biri! Benim gibi bir ahmak değil yani!

Gregory – Nerede bulurum bu adamı?

Milton – Trinity sokağında, Kutsal Trinity Kilisesi'nin tam karşısında!...

Gregory – O da senin gibi bir terzi mi yoksa?

Milton – Emmanuel Arago bir antikacıdır!

Gregory – Demek ismi Emmanuel! Bir İngiliz olmasa gerek...

Milton – Mösyö Arago bir Fransız göçmenidir, Marsilya'dan buraya gelmiş. Gündüz antikacı, gece de simyacıdır!...

Gregory – Toprağı altına çevirmeye çalışan bir hayalperest, bir büyücü öyleyse!...

Milton – Hayır, peder! Emmanuel Arago bildiğiniz manada bir simyacı değildir. O, ışığı karanlığa, hareketi durgunluğa, sesi sessizliğe, tazeyi çürüğe, yaşamı ölüme çeviren bir Azrail'dir!...

Gregory – Pekâlâ, gidip göreceğim bu garip adamı; yalan söylüyorsan eğer yine geleceğim buraya!...

Milton – Kendini en kötüye hazırla!...

Gregory – Ne demek şimdi bu? Bana bir uyarı mı?

Milton – Bir rahip şeytanla buluşacaksa bu söz faydalı olabilir diye düşündüm!...

Gregory – Mösyö Arago'ya senden selâm götüreyim mi?

Milton – O beni tanımaz, peder! Üstelik Arago çamura basıp da iz bırakanları hiç sevmez! Çamura basacaksın, ama iz bırakmayacaksın! Arago'nun felsefesi budur!

Gregory – Gözle görülmeyen rüzgâr bile çamura bassa izi kalır; bedensiz sisin dahi ayak izleri vardır: Gecenin sessizliğinde ya da sabahın alacakaranlığında beyaz entarili bir hayalet gibi yürürken, çiçeklerin, otların üzerlerinde kristal çiyler bırakır!...

Milton – Arago bir gölgedir; asla iz bırakmaz!... O, hayran olunacak ve tapılacak bir kişidir!... Gidin artık, peder! Varlığınız beni rahatsız ediyor!

Gregory – Pekâlâ, gidiyorum. *Dominus tecum!* Tanrı seninle birlikte olsun, evlât!

Milton – İstemez kalsın; ben şeytanla daha iyi anlaşırım!...

Gregory – Bu mumu sana bırakıyorum; aleve dikkatlice bakıp da cehennemi hatırla diye, çünkü muhakkak ki sen oraya gideceksin!...

Milton – Cehennemin en güzel tarafı, içinde rahiplerin olmayışı! Sakın günah işlemeyin, peder; öteki tarafta dindar suratınızı bir daha asla görmek istemem!... *(Mumun üzerine ayağıyla basarak söndürür.)*

Üçüncü Sahne

Cumartesi günü; güneş batmıştır. Colchester'da Trinity sokağı. Bir antikacı dükkânı. Dışarıda yoğun bir sis vardır. Arago'nun cüce çırağı el yazması bir kitabın üzerindeki tozları silmektedir.

Malaparte – *(Pencereden dışarı bakar.)* Vay canına; daha on dakika önce hiçbir şey yoktu! Bulutlar tevazu gösterip, yıldırım hızıyla inmişler gökteki tahtlarından kasabaya!... *(Tozları silmeye devam eder; kapının çanı çalar ve Gregory içeri girer; gemi kaptanı kıyafetine bürünmüştür.)* Buyurun efendim, hoş geldiniz!

Gregory – Mösyö Arago'yla görüşmek için gelmiştim.

Malaparte – Etiyle ve kemiğiyle, işte tam karşınızdayım! *(Güler.)*

Gregory – Siz Mösyö Arago musunuz?

Malaparte – Evet, bayım; eti ve kemiğiyle ve biraz da saçlarıyla!... Saçlarım dökülüyor da!... *(Güler.)* Ne istemiştiniz?

Gregory – *(Kendi kendine)* Milton'un yere göğe sığdıramadığı, iltifatlarla kutsadığı, altın suyuna batırıp çıkardığı katil bir cüceymiş meğerse; oysa ben iriyarı birini bekliyordum! Bu iş iyice garipleşmeye başladı...

Malaparte – Kıyafetinize bakılırsa siz bir gemi kaptanısınız.

Gregory – Tam isabet! Harwich limanından daha dün geldim kasabaya; martıların sesleri halen kulaklarımda çınlıyorlar!...

Malaparte – Elinizde sarılı olan şey nedir?

Gregory – Bir hançer! Bombay'da bir kobra oynatıcısının belinde görüp satın almıştım.

Malaparte – Satmak mı istiyorsunuz?

Gregory – Hayır, mösyö Arago, şimdilik sadece değerini öğrenmek istiyordum; sahip olduğumuz eşyaların değerlerini bilmek insana bir çeşit güven veriyor. Gelecek meçhul; kim bilir, belki bir gün dara düştüğümde bu pek sevdiğim hançeri bile satmak durumunda kalabilirim...

Malaparte – *(Hançeri inceler.)* Güzel; çok güzel! En az yüz yıllık bir hançer bu! Kabzası gümüş kakmalı lâcivert taşından yapılmış; kını da fil kabartmalarıyla süslü...

Gregory – Güzel ve de inanılmaz keskin bir hançer!... En sert şeyleri bile kolayca kesebilir gibi görünüyor!...

Malaparte – Evet. Uyuz bir tazının kafasını bir hamlede ikiye ayırabilir.

Gregory – Ya da zayıf bir kadının incecik boynunu tek vuruşta ot biçen tırpan gibi kökünden kesebilir!... Ne diyorsunuz bunun değeri hakkında? *(Arago girer.)*

Arago – Malaparte! Aptal herif! Müşteri gelince bana hemen haber ver demedim mi ben sana?

Malaparte – Özür dilerim, mösyö Arago. Sadece küçük bir oyun oynamak istemiştim...

Gregory – Mösyö Arago mu?

Arago – Kendimi tanıtmama izin verin: Bendeniz Emmanuel Arago, bu dükkânın sahibiyim ve bu da sadık çırağım Malaparte. Bu Sicilyalı atılgan cüce bana öylesine hayrandır ki, kendisini benmişim gibi tanıtmaktan büyük bir zevk alır. Adınız nedir, bayım?

Gregory – Bruckner, Anton Bruckner. Gemi kaptanıyım; İngiltere ve Hindistan arasında zorlu seferler yaparım.

Arago – İçeri girdiğimde bu hançerin değerini soruyordunuz galiba, bay Bruckner.

Gregory – Evet; bir terzi bu konuda sizin bana yardımcı olabileceğinizi söylemişti.

Arago – Antika malın değeri genellikle alıcıya bağlıdır, bay Bruckner. Alıcı dükkânıma girince onu baştan aşağı iyice süzer ve duruma göre bir fiyat biçerim.

Gregory – Diyelim ki alıcı Hindistan gibi egzotik ülkelere hayranlık duyan bir aristokrat...

Arago – O zaman hançerin fiyatına büyükçe bir kartal kanadı takar onu yüksek dağlarda uçururdum; yarım kese altın isterdim, kaptan!... Varlıklı bir adam yüksek bir fiyatla tavlanır ancak!...

Gregory – Ya müşteri bir kasapsa ve dükkânına süs diye asmak istiyorsa bu zarif hançeri?

Arago – O zaman kartal kanatlarını iyice yolar, serçe kanadı gibi küçücük bırakırım ki hançerin fiyatı makul tepelerde uçsun... birkaç altın yeter...

Gregory – Peki ya dükkânınıza bir katil gelse, mösyö Arago, ve bu hançeri almak istese?

Arago – O zaman hançerin fiyatının "Paha biçilmez" olduğunu söylerim ona.

Gregory – Öyle yaparsanız katil bu hançeri satın alamaz!

Arago – Evet; benim de istediğim budur! Bu hançeri bir katile asla satmazdım.

Gregory – Ama neden?

Arago – Antika malların kullanılmasına karşıyım, kaptan Bruckner, onlar sadece bir dekor olmalıdırlar. Antika mal kral gibidir; sokaklarda dolaşmamalı, tahtında oturmalıdır!...

Gregory – Bir katil hayatı boyunca kaç kişiyi öldürebilir ki, mösyö Arago? Bence katil bu hançeri en çok bir ya da iki kez kullanacaktır...

Arago – Demek siz benim yerimde olsanız bu güzel hançeri satardınız....

Gregory – Elbette! Bu çok keskin bir hançer; bir katil için bulunmaz bir Hint kumaşı bence! Ona yüksek bir fiyattan satardım; ticarette amaç iyi para kazanmak değil midir zaten?...

Arago – Eğer müşteriniz felsefî ve entelektüel derinliği olan sıra dışı bir katilse, bu hançeri ona bedava da verseniz almayacaktır, kaptan Bruckner!

Gregory – Fakat neden? Böyle seçkin bir katil neden bu hançeri almasın ki?

Arago – Çünkü keskin bıçak çabuk öldürür!

Gregory – Daha iyi ya işte!... Amaç çabuk öldürüp çabucak olay yerinden sıvışmak değil midir? Pis bir iş ne kadar ivedilikle halledilirse, o kadar isabetli olmaz mı?

Arago – Bir mobilyacı, mobilya yapmaktan zevk alır, öyle değil mi? Onun oymalarıyla saatlerce uğraşmak ister.

Gregory – Konuyla bir bağlantı kuramadım, mösyö Arago! Biraz daha açık konuşsanız!...

Arago – Başka bir örnek vereyim o zaman: Bir çocuk, oyuncaklarıyla uzun uzun oynamaktan çok hoşlanır; kurban da katilin oyuncağıdır; cinayet işinin ehli gerçek katiller kurbanlarını hemen öldürmezler, onlarla oynarlar; kalbine bir hançer saplamaktansa önce kulağının bir parçasını keserler, parmaklarından birinin boyunu kısaltırlar!... Demek istiyorum ki, kaptan Bruckner, felsefî ve entelektüel derinliğe sahip gerçek bir katil keskin hançerle değil tamamen kör bir bıçakla işini görmek ister, ölüm aniden değil yavaş yavaş, kolayca değil zorca gelsin diye; insanın çayını bir dikişte değil de, usulca, zevk ala ala içmesi gibi!... İmkânı olsa kurbanını hiç öldürmez, onu sonsuza dek ölümle yaşam arasındaki o ince çizgide, o dayanılmaz işkence noktasında tutar. Onu önce ölüme doğru iter, sonra geri çeker, sonra tekrar iter; kurban, var olmayla yok olma arasında bir saatin sarkacı gibi gider gelir... Gerçek katiller kurbanlarının ölmesinden asla zevk almazlar; asıl zevk, kurbanın acılar içinde uzunca saatler ya da uzunca günler boyunca kıvranmasıdır; gösteri bitti mi katili derin bir hüzün basar!... Ölüm, bir hüzün anıdır; çünkü eğlence bitmiştir!... Kısa süren sevişmeler gibi, kısa süren öldürmeler de insanda bir tatmin değil bir boşluk hissi yaratır. Her şey hemen olup bitmemelidir; bir tohumun topraktan büyümesi gibi yavaş yavaş, aşama aşama olmalıdır!...

Gregory – Bu konularda deneyim sahibiymiş gibi konuşuyorsunuz, mösyö Arago!

Arago – Bunları bilmemi Alman mucit Johannes Gutenberg'e borçluyum; matbaa icat edilince yüzyıllar içerisinde öylesine çeşitli kitaplar basıldı ki, artık en karanlık cinayetlerin en ince ayrıntılarını ve onları işleyenlerin beyinlerinin en ücra köşelerini bile kitaplardan öğrenebiliyoruz, kaptan Bruckner!...

Gregory – Ama kitaplarda gerçeğin sadece bir silueti vardır, kendisi yoktur. Sizin az önce yaptığınız yorumlarda ben gerçeğin siluetini değil kendisini gördüm, bizzat kendisini!...

Arago – İnsan bir konuya meraklıysa, o konunun derinlerine, hatta tabanına kadar inebilir! Bir kuyuya yukardan bakınca bir şey göremezsiniz; kuyuya inmek gerek...

Gregory – Katillere özel bir merakınız mı var?

Arago – Evet.

Gregory – Sebebini öğrenebilir miyim?

Arago – Sorunuza şu soruyla karşılık vereyim: Sizce bir savaşı kazanmanın en önemli şartı nedir?

Gregory – Sanırım düşmanı çok iyi tanımaktır!

Arago – Çok doğru, bay Bruckner; katillere merakım da bundandır işte!

Gregory – Merakınız bir çeşit savunma içgüdüsünden kaynaklanıyor demek...

Arago – Onları ne kadar iyi tanırsam kendimi de o kadar emniyette hissediyorum. Siz bir gemi kaptanısınız; riskli rüzgârları, fırtınanın ayak seslerini iyi tanırsınız, tanımak zorundasınız, yoksa siz de geminizle birlikte kara sulara gömülüp gidersiniz. Bir zamanlar taştan sokaklarında Roma imparatoru koca Tiberius Claudius'un dolaştığı Colchester artık emniyetli bir kasaba değil, bay Bruckner; hele Londra, Birmingham gibi büyük şehirler çok daha tehlikeli! Size naçizane tavsiyem, katillerin kafalarının içindeki o tuhaf dünyayı keşfetmenizdir. Bir katil gibi düşünmeyi öğrendiğiniz anda hiçbir zaman bir cinayete kurban gitmezsiniz... Bir aslanın bütün avlanma tekniklerini bilen bir ceylan asla bir aslanın avı olmaz!...

Gregory – Bakış açınıza hayran kaldığımı söylemeliyim! Bu konuda sizden bir şeyler öğrenmeye hazırım; bir cinayete kurban gitmeyi ben de hiç istemem! *(Güler.)* Belki yarın öğleden sonra, eğer müsaitseniz, yine bunları konuşuruz, mösyö Arago, ne dersiniz?

Arago – Her zaman beklerim, kaptan Bruckner; yarın, her pazar yaptığım gibi ava çıkacağım yine; isterseniz öğleden sonra bu küçük av partime siz de katılın.

Gregory – Harika! Öyleyse yarın görüşmek üzere... *(Çıkar.)*

Arago – Bu adam buraya başka bir şey için geldi; tavırları ve soruları çok şüpheli!... Malaparte!

Malaparte – Buyurun, mösyö Arago.

Arago – Hemen şu adamın peşine takıl; nereye giderse oraya git; kimmiş, neyin nesiymiş öğren.

Malaparte – Emredersiniz, efendim. Şu andan itibaren kaptanın ikinci gölgesiyim! *(Çıkar.)*

Arago – *Scientia est potentia!* Bilgi güçtür! Bu bulanık adamın kim olduğunu bilmek istiyorum! Bir terziden bahsetti; idamlık terzi Milton olmalı bu!...

Dördüncü Sahne

Pazar günü; sabahın erken vakti. Suffolk bölgesi; Ipswich yakınlarında bir akıl hastanesinin bahçesi. Kuşlar ötmektedir. Catherine bir bankta oturmuş kitap okumaktadır. Gregory'nin geldiğini görür görmez sevinçle ayağa fırlar.

Catherine – Gregory!

Gregory – Catherine! Sevgili Catherine! *(Catherine'in ellerini tutar.)*

Catherine – Seni çok iyi gördüm, Gregory; dinç ve neşeli! Yeni bir romana başladığın her halinden belli; gözlerin ışıldıyor; kalp atışların hızlanmış, göğsün inip inip kalkıyor, müthiş canlanmışsın!... Bak, geçen hafta bana verdiğin kitabını okuyorum ben de...

Gregory – Halen bitirmedin mi? Sadece iki yüz sayfaydı!...

Catherine – Zevkine vararak yavaşça okuyorum! *(Güler.)* Söylesene Gregory, buradaki Dorothy benim değil mi?

Gregory – Evet!

Catherine – Beni baş karakter yapmışsın, çok teşekkür ederim!... Kızıl saçlarımı ne de güzel anlatmışsın: "Ufuktan aşağı süzülen güneşin kızıllığını gördüm; kuştüyü yastıkların eşsiz yumuşaklığını hissettim o parıltılı uzun saçlarda..." Kızıl saçlarım... *(Ağlar.)* Bu, bu, burada artık kalmak istemiyorum, Gregory; saçlarımın uzamasına izin vermiyorlar! Lütfen babamla görüş, beni buradan çıkart!...

Gregory – *(Duygulu)* Sör James Austin'le konuştum bile; buraya başhekimle görüşmeye geldim zaten; artık toplum içinde yaşamanın seni daha da sağlıklı hale getireceğini söyleyeceğim ona!...

Catherine – Gregory! *(Gregory'ye sıkıca sarılır.)* Bu lânetli ve kasvetli yerden kurtulur kurtulmaz azat edilmiş bir kölenin tarifsiz mutluluğunu yaşayacağım!...

Gregory – En kötü kâbuslar da bir gün sona ererler!... Tıpkı iyi günler gibi, kötü günler de geçicidir, Catherine!

Catherine – Beni bu deliler malikânesine sana olan tutkulu aşkım getirmişti; Elizabeth'le evlenmeni kabullenememiştim bir türlü...

Gregory – O konuları açmayalım lütfen; kapalı kalsın geçmişin tozlu perdesi!...

Catherine – Gayret gösteriyorum, ama elimde değil ki!... *(Tekrar banka oturur.)* Elizabeth nasıl, Gregory? Sevgili kız kardeşimi öyle özledim ki! Bir kerecik olsun beni ziyarete gelmedi! Gelseydi eğer, bütün bu olan biteni konuşup içimizi dökebilseydik...

Gregory – Catherine!

Catherine – Özür dilerim, Gregory, affet beni! Onun hiçbir suçu yoktu biliyorum.

Gregory – Bu işte kimsenin suçu yok, Catherine. Hepimiz suçsuzuz. Bazen ben de kendimi suçladım, ama sonra aşkın gücü karşısında insanoğlunun yapacağı hiçbir şey olmadığını anladım. İnsan aşkı seçemez, aşk insanı seçer. Kalplerimiz, dizginlerinden tutup istediğimiz yöne sürebildiğimiz uysal atlardan değiller; onlar vahşi atlar gibidir; gemsiz ve özgür; ne yapacaklarını, nereye koşacaklarını bilemeyiz!...

Catherine – Biliyorum, Gregory, biliyorum. Hem zaten kız kardeşim de güzel bir kadındır.

Gregory – Evet, Elizabeth güzel bir kadındır, ama Suffolk ve Essex bölgelerinde senin kadar güzel bir kadın olmadığını da pekâlâ bilirsin, Catherine Austin! Aşkın temelinde güzellik olsaydı senden başka kime âşık olabilirdim ki? Şu kazınmış saçlarına, şu makyajsız yüzüne, şu kirli elbiselerine rağmen bir kraliçe güzelliği var sende!

Catherine – Eskiden de böyle büyük bir heyecan içerisinde güzelliğimi överdin. Övgülerini altın yaldızlı bir nehir suyu gibi düşünür ve kendimi de bir su değirmeni gibi görürdüm; coşkulu iltifatların başımı döndürürdü, düşmemek için yere otururdum; bana olan tutkulu ilgin nefesimi keserdi!... *(Sessizlik)* Gregory, sana şimdi soracağım soruyu daha önce hiç sormadım, bilirsin çok gururluyumdur, ama artık sormak istiyorum: Elizabeth'in bana olan üstünlüğü neydi, Gregory?

Gregory – Üstünlük mü? Ben "Farklılık" sözcüğünü tercih ederim, Catherine! İkiniz çok farklısınız. Sen bir ağaçta elma gördüğün zaman hemen ayakkabılarını çıkarır, oraya tırmanıp alırdın o elmayı; oysa Elizabeth usulca bana yaklaşıp "Şu elmanın güzelliğine bak, Gregory! Ama onu oradan almam imkânsız," derdi.

Catherine – Ve sen de çıkıp elmayı alırdın! Demek kız kardeşimin çıtkırıldımlığı onu bana karşı "Üstün" kıldı!

Gregory – Ah, Catherine, şu sevimsiz kelimeyi kullanmasan olmaz mı? Kimse kimseden "Üstün" değil, sadece "Farklı," o kadar!... Sen güzeldin ve güçlüydün; hiçbir şeyi benim yapmama izin vermezdin. Oysa Elizabeth... Bir gün, alacakaranlık zamanı, Colchester kalesinin duvarının dibinde yere oturmuş ağlarken rastladım ona; yağmur da serpiştiriyordu;

yürürken ayağını burkmuş... Gözlerimin içine baktı, Catherine, ta içine baktı onların... Kanadı kırık bir serçenin kendisini avuçlarıma alıp kedilerin zalim pençelerinden korumamı isteyen ötüşüne benzer sesler çıkarıyordu... Narin, korunmaya muhtaç masum bir kuş... Oysa sen, Catherine...

Catherine – Oysa ben...

Gregory – Sen o burkulmuş ayağınla Londra'ya bile yürüyebilirdin, eminim!...

Catherine – Demek beni o kadar güçlü görüyordun!... Artık güçlü değilim; ağlıyorum! Geçen hafta bir hemşirenin kucağında beni ilk kez ağlarken gördüğünde ne kadar da şaşırmıştın ve sevgi dolu bakışlarla gözlerini bana dikmiştin!... Sen güçlü kanatları sevmiyorsun, Gregory; kırık kanatları, güçsüzleri seviyorsun! Darwin'in kuramı aşkta geçerli değilmiş demek ki! Bir yıl önce kız kardeşlerden güçsüz olan kazandı, güçlü olan kaybetti! Sen tabiatın tam tersisin! Zayıfın tarafındasın; senin dünyanda zayıflar zafer kazanıyorlar!...

Gregory –Bilimle ilgin halen devam ediyor demek, Catherine; buna sevindim işte!...

Catherine – Evrim kuramıyla ilgili bulduğum her yazıyı okuyorum. Buradan kurtulduktan sonra beni bir gün Down'a götürmeni istiyorum, Gregory, bize çok uzak değil. İkimiz de Darwin'le tanışma onuruna erişmiş oluruz; ona son romanını imzalayıp veririsin, belki o da bize "Beagle Yolculuğu" kitabını imzalayıverir...

Gregory – Gazeteler onun içine kapanık, çekingen biri olduğunu yazıyorlar.

Catherine – Bu sayede kendisini aptal insanlardan korumuş oluyor bence; üstün akılların kendilerini dış dünyadan soyutlamaları zekice bir taktiktir sadece!...

Gregory – Ne taktiği?

Catherine – Aptallık bulaşıcıdır, öyle değil mi? Yalnızlık aptallığa karşı bir karantinadır, etkin bir panzehirdir!... Charles Darwin bütün hayatını doğa yasalarını keşfe adamış; eğer bir gün Darwin'i ziyaret edecek olursak, ondan aşkın yasalarını da incelemesini isteyeceğim, Gregory!...

Gregory – Aşkın yasası yoktur, Catherine!

Catherine – Senin için bir yasa var ama; güçlü kadınlara âşık olamıyorsun! Belki de güçlü kadınların yanında sende bir zayıflık hissi oluşuyor ve sen bundan nefret ediyorsun!...

Gregory – İşte Elizabeth'ten bir farkın daha!

Catherine – Neymiş o?

Gregory – Fazlaca zekisin! *(Güler.)*

Catherine – Ne işe yarar ki? Güçsüz ve aptal olup senin aşkını kazanmayı yeğlerdim...

Gregory – Bir soru da ben sormak istiyorum, Catherine; önemli bir soru!... *(Bir deli koşarak gelir; Catherine'e gazete kağıdına sarılı bir şey verir; uzakta, ağaçların arasında gizlenmiş dördüncü bir kişi de olan biteni izlemektedir.)*

Alfred – Sakın kimseye verme! Bunları senin için getiriyorum. *(Gregory'ye ters ters bakar ve yere tükürür; ardından çevik bir hareketle Catherine'in elini öper ve kahkahalar atarak oradan uzaklaşır.)*

Gregory – Nedir o, Catherine? *(Gazeteden yere kan damlamaktadır; Catherine tiksinerek elindekini yere fırlatır.)* Tanrı aşkına, bu da nedir böyle? *(Yakından bakar.)* Bir kurbağa kafası!

Catherine – *(Sinirli bir şekilde güler.)* Evet, bir kurbağa kafası! Kızıl saçlı güzel kraliçeyi en sonunda gönülden seven birisi çıktı! Hem de ne sevgi; Antonius'un Kleopatra sevgisi, Romeo'nun Juliet aşkı sönük kalır bununkinin yanında!... Bu zırdeli bütün gününü arkadaki gölün sık sazlıklarında kurbağa avlayarak geçiriyor benim için!... Buna dayanamıyorum artık, Gregory! Kesik kurbağa kafaları rüyalarıma giriyor. Lütfen beni buradan çıkart! *(Gregory'ye sarılır.)*

Gregory – Sana bir soru soracaktım!

Catherine – Evet, dinliyorum.

Gregory – Bir yıl önce, o fırtınalı Kasım gecesinde seni buraya getirdiğimizde gerçekten de delirmiş miydin, Catherine? O ruh karışıklığın, çırpınmaların, kasılmaların,

dayanılmaz bağırtıların, umursamaz gülüşlerin ve aniden dilsiz gibi sessizliğe bürünüşlerin bütünüyle gerçek miydi?

Catherine – *(Bir süre sessizce yerdeki kurbağa kafasına bakar.)* Doğruyu söyleme mi ister misin?

Gregory – Tek istediğim o!

Catherine – Hiçbir zaman delirmedim ben; aklım her zaman yuvasındaydı; asla bir yere uçup gitmedi!...

Gregory – Tanrım, bunu söyleyeceğinden korkuyordum; kuşkularımda haklıymışım demek ki! Ama, neden, Catherine, neden? Bu kahrolası yerde bir yıl işkence çekmek neden?

Catherine – Her insanın acılarını unutmak için seçtiği bir yol vardır, Gregory! Ben kendime eziyeti, kendime işkenceyi seçtim! Topluiğnenin verdiği acıyı unutmak için kendime çuvaldız batırdım; çivilerin üzerine pervasızca atıldım!... Kasabadan uzaklaşıp bambaşka, korkunç bir yere gitmek ve kendimi dahi unutmak istedim!...

Gregory – Bir işe yaradı mı bari?

Catherine – Burada seni düşünmek için neredeyse hiç zamanım olmadı! Eğer sürekli seni ve Elizabeth'le evliliğini düşünmüş olsaydım aklımı yitirirdim... İnan yitirirdim!... Ne garip bir aykırılık değil mi?

Gregory – Nedir aykırı olan?

Catherine – Akıllıların dünyasında kalsaydım bütün gücüme rağmen aklımı kaybedecektim; oysa delilerin dünyasında aklımı korudum!... Elizabeth'le olan evliliğine artık soğukkanlılıkla bakabiliyorum, Gregory; zaman, "Kabullenişin" tanrısıdır!... Gerçekleri kabul ettiğime göre, burada kalmanın bana yararı değil zararı dokunuyor artık!...

Gregory – Biliyor musun, sen bu hastaneye yattıktan sonra tek bir kelime dahi yazamadım!... Sana verdiğim roman 1864 yılı basımı, bir yıl önce bitirdiğim bir kitaptı; son kitap!... Kalem oynatmaksızın geçen koskoca bir yıl! Kalem benim altıncı parmağımdı, Catherine; kalem tutmadığım zamanlar sağ elimi çürümüş, işe yaramayan bir et parçası gibi

hissediyorum! Sen benim gizli ilham perimsin! Sanırım ben de bencilin tekiyim, sevgili Elizabeth!...

Catherine – Neden böyle söylüyorsun?

Gregory – Çünkü sevgili baban Sör James Austin bana birkaç hafta önce seninle ilgili hastaneden gelen olumlu raporları gösterince ben de bunu fırsat bilip yeniden yazmak için sana geldim!...

Catherine – *(Neşeli)* Bana ihtiyacın olduğunu düşünmek inan beni çok mutlu ediyor!...

Gregory – Bir yıl aradan sonra, geçen hafta seni uzaktan görür görmez altıncı parmağımın kımıldadığını, dirildiğini hissettim!... Kalemimle senin aranda sihirli bir şeyler var; seninle bir araya gelince yaratıcılığım şahlanıyor sanki!...

Catherine – Burada yaşadıklarımı yazabilirsin, Gregory!... Deliler pek tuhaf yaratıklar; dolunaylı gecelerde koğuşlarında dehşetli çığlıklar atarlarken, ormanın derinliklerinde korkunç sesler çıkaran hayvanlardan daha ürkütücü buluyorum onları! Eğer bir gün delilerle ilgili bir roman yazacaksan, içinde kaybolacağın kadar büyük bir bilgi okyanusuna sokabilirim seni!...

Gregory –Yaşadıklarını bütün ayrıntılarıyla öğrenmek isterim; ama önce şu işi halledelim, Catherine.

Catherine – Seni hemen doktor Eddington'a götüreyim! *(Gregory'nin koluna girer.)* Sen onunla görüşürken ben de eşyalarımı toplar, insanlarla vedalaşırım!... *(Etrafına bakınır.)* Ne garip bir şey!

Gregory – Nedir garip olan?

Catherine – İnsan cehennemden ayrılırken bile zebanîlerle vedalaşmak isteyebiliyor; az önce bunun farkına vardım; sanırım alışkanlığın o müthiş gücüdür bu!... *(Çıkarlar; Alfred girer. Elinde yine gazete kağıdına sarılı bir kurbağa kafası vardır.)*

Alfred – Catherine! Hey, Catherine! Nereye kayboldu? Catherine! Bu kadınları anlamak mümkün değil; sazlıkların en büyük kurbağasının kafasını koparıp getirdim, ama gel

gör ki hanım ortalarda yok! *(Yerdeki kurbağayı görür; alıp gazete kağıdına sarar.)* İyi yürekli Margaret olsaydı bana bu hakareti asla yapmazdı; ona verdiğim bütün kurbağa kafalarını özenle saklardı; melek gibiydi Margaret ve belki de o yüzden, yüce Tanrı onu kendi yanına aldırdı zalim bir katilin hançeriyle!... Gidip hamamböceklerinden güzel bir kolye yapacağım şimdi; eğer Catherine bunu da beğenmezse bu kadın normal değildir bence!... *(Çıkar.)*

Beşinci Sahne

Başhekimin odası. Doktor Eddington
bir mektup okumaktadır. Gregory
çevreyi dikkatle incelemektedir.

Eddington – Bu mektup bayan Catherine'in buradan ayrılması için yeterli güvenceyi vermektedir, bay Gregory. Sör James Austin'in himayesinde mutlu bir yaşam süreceğinden eminim. Zaten son haftalarda aklî dengesi bizlerinki kadar yerindeydi; hatta bizden de iyi olduğu konusunda şüpheye kapıldığım anlar oldu! *(Güler.)*

Gregory – O çok güçlü bir kadındır, doktor!

Eddington – Bayan Catherine hastanemizden iyileşerek ayrılan ikinci hastamız olacak, o yüzden büyük bir sevinç içerisindeyim.

Gregory – Demek bir kişi daha buradan iyileşerek ayrıldı...

Eddington – Evet. Bay Malaparte bizim en büyük başarılarımızdan biridir.

Gregory – Malaparte mi? Sicilyalı cüce Malaparte mi?

Eddington – Ta kendisi! Nereden tanıyorsunuz?

Gregory – Colchester'da bir antika dükkânında çalışıyor; mösyö Arago'nun çırağıdır...

Eddington – Ortak tanıdıklarımız varmış demek ki, ne hoş bir tesadüf! Şu duvarda asılı duran yağlıboya resim mösyö Arago'nun hastanemize bir hediyesidir!

Gregory – *(Tabloya bakar.)* Tiziano Vecellio'nun bir tablosu; Titien takma ismiyle bilinir bu ünlü ressam: Herkül Yılanları Boğuyor!... Doğrusu çok başarılı bir taklit...

Eddington – Tablolardan anlıyorsunuz!

Gregory – İtalyan ressamlara özel bir ilgim vardır... Düşünüyordum da, bir akıl hastanesini yönetmek oldukça zor bir iş olmalı, bay Eddington. Hastaların güvenliğini ve tabii kendi güvenliğinizi sağlamak hiç de kolay görünmüyor. Söyleyin, lütfen, hastanenizde herhangi bir öldürme olayı yaşandı mı?

Eddington – Evet, maalesef yaşandı.

Gregory – *(Heyecanlı)* Sakıncası yoksa öğrenebilir miyim, nasıl olmuştu bu olay?

Eddington – Bir hastamıza korkunç bir şekilde işkence edildi. Zavallıcığın ismini de hatırlıyorum, bayan Margaret'ti. *(Düşünür.)* Fakat durun bir dakika; kayıtlara bakayım. *(Defterleri karıştırır.)* Evet, evet, bayan Margaret Thompson, doğru hatırlamışım.

Gregory – Merakımı bağışlayın, birkaç soru daha sormak istiyorum; konu epeyce ilgimi çekti...

Eddington – Rica ederim, bay Gregory, siz bir yazarsınız; yazarların coşkun meraklarını, bilinmeyenin peşinden dörtnala koşmalarını doğal karşılarım!...

Gregory – *(Gergin)* Bu kadını kimin öldürdüğünü buldunuz mu?

Eddington – Evet. *(Yeniden kayıtlara bakar.)* Graham! Graham isimli bir hastamız işlemiş bu korkunç cinayeti.

Gregory – Katil şimdi bir başka hastanededir sanırım, belki de burada özel bir hücrede?

Eddington – Graham'ı özel güvenlikli bir bölüme transfer ettik; John Gaskell isimli azılı bir deliyle birlikte bu iki tehlikeli kişiyi o bölümde tutuyoruz.

Gregory – Bu olay ne zaman olmuştu, bay Eddington?

Eddington – Yaklaşık yedi ay önce. Burası akıldan yoksun insanların mekânıdır, bay Gregory; aklın olmadığı yerde kaos hâkimdir. Burada olan hiçbir şey bizi şaşırtmıyor!...

Gregory – Aklın olduğu yerlerde de korkunç cinayetler işleniyor, bay Eddington; üstelik aklın tasarladığı cinayet çok daha tehlikeli; çünkü akıl kendisini gizlemesini iyi bilir; o, Publius Vergilius'un Eclogues eserinde bahsettiği "Anguis in herba"dır, yani otlar arasında gizlenmiş bir yılan! Zehirli dişleriyle ısırır ve güçlü kaslarıyla ortadan kaybolur! Şahsen ben görünür bir katili görünmez bir katile, deliyi akıllıya bin kez tercih ederim!

Eddington – Haklısınız; belki de biz burada, sizin dışarıda olduğunuzdan çok daha emniyetteyiz! *(Güler; ayağa kalkar.)* Bayan Catherine'in ayrılış kağıdını doktoruna imzalatıp geliyorum. *(Çıkar.)*

Gregory – *(Masanın üzerindeki kayıt defterini alır.)* Malaparte, Malaparte, işte burada. 1864 yılının Aralık ayında hastaneye gelmiş, demek Catherine'den sadece bir ay sonra bu hastaneye yatmış. *(Defterin sayfalarını hızla çevirir.)* Altı ay sonra da iyileşerek ayrılmış!... Gerçek bir mucize sanki!... *(Ayak sesleri duyar; defteri masaya bırakır; doktor, elinde bir kağıtla girer ve Gregory'ye uzatır.)*

Eddington – Buyurun, bay Gregory, artık bayan Catherine sizin gibi özgürdür!

Gregory – Her şey için teşekkürler, doktor. Yolunuz Dedham'a düşerse bana mutlaka uğrayın; sizi çiftliğimde ağırlamaktan mutluluk duyarım.

Eddington – Dostum mösyö Arago'yu ve Malaparte'yi görürseniz, sevgilerimi iletin onlara.

Gregory – Görürsem mutlaka iletirim!... Hoşça kalın, doktor.

Altıncı Sahne

Pazar günü; öğleden sonra; ağaçlık bir alan. Bir av partisi. Av köpeklerinin sesleri duyulur. Arago'nun elinde tüfek vardır.

Arago – *(Kendi kendine mırıldanır.)* Malaparte! Yere yakın adam; gökten uzak herif! Hangi cehennemdesin? *(Gregory'ye)* Avcılık bu dünyanın en büyük nimetlerinden biridir, bay Bruckner, fakat şunu da eklemeliyim ki... *(Kısa bir sessizlik olur; kanat sesleri duyulur; havaya iki el ateş eder.)*

Gregory – Fakat demiştiniz...

Arago – Fakat şu köpek havlamalarından nefret ediyorum. Karar verdim, bir atmaca ya da şahin yetiştireceğim; bu yırtıcı kuşlar on beş günde ehlîleştirilebiliyor ve bıldırcın türü şeyler avlayabiliyorlar! En önemlisi de işlerini yaygara koparmadan, sessizce görüyorlar...

Gregory – Bu kez de şahinlerin güçlü kanat çırpışları sizi rahatsız etmez mi dersiniz?

Arago – Köpek havlamalarının yanında kanat çırpışları bana müzik gibi gelecektir!... Aptal köpekler, daha halen avı getiremediler!

Gregory – Vurduğunuzdan emin misiniz?

Arago – İki tane vurdum; iki etli kuş! Doktorlarınki gibi ellerim hiç titremez. Bunlar sarı tüylü İngiliz av köpekleri ya da kısa tüylü Alman puanterleri gibi cins köpekler değiller, kaptan, o yüzden hep gecikiyorlar!...

Gregory – Genellikle ne avlıyorsunuz, mösyö Arago?

Arago – Ooo, çok farklı şeyler avlarım: Tavşan, keklik, sülün, çulluk, bağırtlak, puhukuşu, bıldırcın...

Gregory – Bunları vururken vicdanen bir rahatsızlık hissetmiyor musunuz?

Arago – Tam tersine vicdanen rahatlıyorum.

Gregory – Fakat bir canlıyı öldürüp rahatlamak? Böyle bir şey mümkün mü?

Arago – Baktığınız noktanın yerine ve baktığınız açıya göre her şey mümkündür!... Bakın, bay Bruckner, ben her insanın içinde bir öldürme güdüsü olduğuna inanırım. Hayvanları öldürerek bu güdü yok edilmektedir. Eğer bütün dünya av partileri yapsaydı, savaşlar ve cinayetler ortadan kalkardı! Hayvanlar insanlara göre düşük yaratıklardır, kaptan,

ve onlar bizim gereksinimlerimizi karşılamak için vardırlar; öldürmek de bir gereksinimdir ve biz hayvanların sayesinde, onları avlayarak bu gereksinimden kurtuluruz!...

Gregory – Eğer bu "Öldürme güdüsünün avla giderilmesi" kuramınız doğruysa, bir avcı hiçbir zaman insan öldürmez!...

Arago – Öldürme güdüsü hayvanlar üzerinde tatmin edilmiş bir insan kendi hemcinslerinin katili olamaz! İçindeki öldürme isteği yok edilmiştir çünkü!

Gregory – Bilemiyorum, mösyö Arago, bence eğer bir insan, öldürmekten zevk alıyorsa, bir kekliği ya da bir karacayı öldürmekle yetinmeyecektir ve zevk yelpazesini daha da genişletmek isteyecektir. "Zevki azamîleştirme" kuramı diyorum ben de buna! Yani değişik canlıları öldürmenin her birinden farklı zevkler alarak sürekli yeni zevk zirveleri yaratmak! Sizin kuramınızla çelişiyor benimki!...

Arago – *(Köpek sesleri gittikçe artar.)* Lânet köpekler! Bunlar av değil sokak köpekleri! Ağızları halen boş! *(İki el ateş eder; acı iniltilerden sonra havlama sesleri kesilir.)*

Gregory – Mösyö Arago!

Arago – Çok havlıyorlardı; geveze kadınların bile çeneleri bu kadar çok açılıp kapanmaz!...

Gregory – Zavallı köpekler... bunu hak etmemişlerdi!...

Arago – Bay Bruckner, benim geldiğim yerde, yani Marsilya'da çok sayıda kaptan tanıdım ben ama hiç sizin kadar yufka yürekli bir gemi kaptanı görmedim doğrusu! Gemi kaptanları katı yürekli olurlar!... *(Uzaktan köpek havlamaları duyulur.)* Merak etmeyin onları vurmadım, sadece korkutup kaçırdım!... Korku ve tehdit, her tür canlıya yapmaları gereken görevleri hatırlatmakta birebirdir!... Anlaşılan siz köpekleri pek seviyorsunuz!

Gregory – Bizim hayatımız aylarca engin denizlerde geçer; balıkçıl kuşlardan ve etçil balıklardan başka hayvanlar görmeyiz; o yüzden kadınları ve kara hayvanlarını çok özlemiş olarak evimize döneriz!... Bunu anlamanız için bizim yaşadıklarımızı tecrübe edinmeniz gerek, mösyö Arago; insan denizden arzularla, özlemlerle döner!...

Arago – Peki denizden karaya arzular ve özlemlerle dolu olarak çıktığınızda önce bir labrador av köpeğini mi yoksa bir kadını mı kucağınıza almak istersiniz, kaptan? *(Kahkaha atar.)*

Gregory – Söz konusu kadın karımsa eğer, labradoru tercih ederim! *(Güler.)*

Arago – Karınız çirkin mi?

Gregory – Hayır, oldukça güzel, ama fazlaca azgın! *(Birlikte kahkaha atarlar.)*

Arago – Azgın dalga durgun denizden daha fazla zevk verir insana; harekette heyecan ve yüksek tatmin vardır!...

Gregory – Çalkantılı denizden dönünce üzerinde sakince dolaşacağım durgun göller ararım ben; vahşi ata binip yorulmuş bir şövalye uyuz bir katırın sırtına oturmaktan büyük bir keyif alır!... Peki yaz siz, mösyö Arago? Karınız nasıl bir kadın? Azgın mı durgun mu?

Arago – Evli değilim ben!...

Gregory – Ama ilgilendiğiniz bir kadın vardır mutlaka, komşular arasında, sağda solda, belki bir operada ya da bir tiyatroda, iştahınızı kabartan bir dişi, hayallerinizi süsleyen bir matmazel...

Arago – Bir yıl önce Ipswich'te tanıştığım ve pek sıkı fıkı olduğum nefis bir kadın vardı. Bugün öğle vakti dükkânıma ziyarete geldi, bana çok sıcak davrandı, büyük umutlar dağıttı, yalnızlıktan bıktığını çıtlattı; ben de bunu fırsat bilip yarın ona evlenme teklif edeceğim...

Gregory – Kutlarım sizi.

Arago – Catherine tam benim aradığım kadın! *(Gregory ismi duyunca şoke olur, ancak belli etmemek için büyük bir çaba sarf eder.)*

Gregory – Demek müstakbel gelinin ismi Catherine!

Arago – Bayan Catherine Arago!... Soyadım da pek yakıştı bu zeki kadına!... *(Gökyüzüne bakar.)* Hava kararmaya başladı, gün can çekişiyor; artık dönelim, kaptan...

Gregory – Hava kararıyor, ama sırtlanlar, çakallar ve katiller içinse gün yeni başlıyor!...

Arago – İşte katillerle ilgili gerçek bir söz! Onların, çoğu etçil gibi gececi oldukları doğrudur, kaptan.

Gregor – O halde saldırıyı gece beklemeliyiz...

Arago – Orası muhakkak!... Gece, katilin en sevdiği kostümdür: Siyah bir pelerindir; kapkara bir maskedir; gecenin serinliğinde kurbanın sıcak kanı katile tatlı bir duygu verir...

Gregory – *(Alaycı)* Bunu nereden biliyorsunuz? Yine kitaplardan mı?

Arago – Bir süre mezbahada çalışmış herkes bilir bunu! Hayvanın ateşli kanı insanın üşüyen ellerine adeta Çin masajı yapar!...

Gregory – Gecenin başka yararları da var mı, mösyö Arago?

Arago – Elbette, kaptan, elbette! Gece, dünyayı küçültür, katili de büyütür!...

Gregory – Anlaşılması zor bir cümle! Uzakdoğulu mistik bilgeler gibi apokaliptik konuşuyorsunuz!...

Arago – Gündüz vakti elli kilometre uzaktaki bir dağı bile görebilirsiniz, kaptan; oysa gecenin koyu karanlığında elinizdeki ateşin ötesi yoktur; dünya küçülmüştür. Karanlık çökünce katilin önündeki büyük dünya kaybolur, katil kendisiyle baş başa kalır; artık o, dünyanın merkezindedir, gücü artmıştır. Gündüz, üzerinde hissettiği yüzlerce göz kaybolmuş ve o nihayet özgürleşmiştir!... Gece, muhakkak ki özgürleştirir!... Gecenin, gündüzünki gibi binlerce meraklı gözü yoktur! İnsan geceleri çok daha az kontrol altındadır.

Gregory – Yalnız, güçlü ve özgür! Tıpkı Tanrı gibi!...

Arago – Evet! Katil de Tanrı gibi bir kader çizicidir!

Gregory – Tanrı'nın rolünü çalmak son derece tehlikeli bir şey, mösyö Arago!

Arago – Dünya büyük bir sahne, kaptan; bu sahnede her oyuncuya bir yer var!

Gregory – Evet ama, kader çizimi Tanrı'nın oynaması gereken bölüm değil midir?

Arago – Tanrı zaten bu rolünü şeytanla paylaşıyor, kaptan! Şeytan da insan mukadderatında söz sahibidir.

Gregory – O halde katil, Tanrı ve iblise ortak olmak isteyen çok ihtiraslı biri!...

Arago – Tutku olmaksızın hiçbir iş başarılamaz!

Gregory – Öldürme tutkusu!... Dehşetli bir tutku! Böyle bir insanı hiç yakından tanıdınız mı, mösyö Arago?

Arago – Ah, kaptan, farkında mısınız bilmem ama sorularınızla beni bugün çok yordunuz!...

Gregory – Sadece uzun yaşamak istiyorum ben! *(Güler.)* Sizden öğrendiklerimle kendime bir kalkan yapacağım!

Arago – Uzun yaşamak istiyorsanız hep avcıların yanında bulunun, kaptan! *(Güler.)* İşte köpekler geliyor; korkularını yenmiş ve görevlerini hatırlamışlar!...

Gregory – Evet, ağızlarında iki tombul kuş; kuyruklarını neşeyle sallıyorlar!...

Arago – Ağızlarının dolu olması çok iyi; ağzı dolu köpek havlamaz; demek ki çenesi düşük kadınların da ağızlarını hep dolu tutmak gerek! *(Kaba bir şekilde kahkaha atar.)* Gidelim! *(Çıkarlar.)*

Yedinci Sahne

Pazartesi günü; güneşli bir sabah. Antikacı dükkânı.
Malaparte eliyle başını ovmaktadır; bir yandan da
dükkâna güzel kokular serpmektedir.

Malaparte – Ah, başım; halen ağrıyor! Dünyadaki bütün insanların baş ağrıları bana geçmiş sanki! Kafama vuran sersem büyük ihtimalle bir hırsızdı; hem de hırsızların en bahtsızı; cebimde beş kuruş bile para taşımam ki ben!... Mösyö Arago'ya ne söyleyeceğim şimdi? Kaptanı takip edemedim diyemem!... Düşün, Malaparte, düşün; hem de çok hızlı düşün! Birazdan gelir seninki!... İnsan başarısızlığının üzerini neyle örtebilir ki? Yalanla tabii ki; esaslı bir yalan uydurmalı, kuyruğu epeyce uzun olmalı! İnsanoğlu bir çöl devesi gibi bir hafta susuz yaşayabilir, ama bir hafta yalansız yaşayamaz! İnsanlığın en büyük buluşu nedir? Ateş mi? Kara saban mı? Yoksa tekerlek mi? Hayır, hayır! Bunların hiçbiri değil: Bizim en

görkemli icadımız, en büyük hizmetkârımız "Yalan"dır! Dışarıda güneş parıldıyor; neyse ki kafamın içi hiçbir gözün göremeyeceği kadar karanlık!... İşte efendimiz de geldi!...

Arago – Malaparte! Seni sersem adam! Nerelerdeydin? Dün bütün gün seni bekledim!

Malaparte – Öğleden sonra dükkâna geldim, ama size yetişemedim, mösyö Arago.

Arago – Budala! Mankafa! Her zaman avlandığım yere gelseydin ya!... Takip ettin mi adamı bari? Neler öğrendin, hemen anlat bana!

Malaparte – Öğrendiklerim pek hoşunuza gitmeyecek, mösyö Arago! Mide bulandıran bilgiler edindim...

Arago – Hoşuma gitmeyen yemekleri de iştahla yediğimi bilirsin; hadi daha fazla geveleme!

Malaparte – Cumartesi akşamı, ayaklarım havadaymışçasına sessizce takip ettim Anton Bruckner'ı, ya da her neyse gerçek adı! Şunu kesinlikle söyleyebilirim ki, bu adamın kaptanlıkla hiçbir ilgisi yok!...

Arago – Bunu biliyorum zaten! Kimmiş bu adam onu söyle?

Malaparte – Hükümet adına çalışan bir polis hafiyesi!

Arago – Kanıt, Malaparte? Bana kanıt göster!

Malaparte – Kanıt benim keskin gözlerim, mösyö Arago! Gaz lâmbalarının cömertçe aydınlattığı bir sokakta, Colchester polis müdürüyle gördüm bu adamı; ast üstüne karşı nasıl davranıyorsa, memur amirine nasıl yaltaklanıyorsa bu sahte kaptan da müdüre öyle davranıyordu...

Arago – Demek adam bir detektif!...

Malaparte – Ona hiç şüphe yok!

Arago – İyi bir detektif olmadığı da aşikâr! Takip edildiğinin farkına varmamış...

Malaparte – Kuş avlayan bir kedi gibi çıt çıkarmadım çünkü... Sizce bu detektif müsveddesinin amacı nedir, mösyö Arago?

Arago – Sıradan insanın klâsik amacı neyse o!

Malaparte – Karın doyurmak mı?

Arago – Hayır, şöhret!...

Malaparte – Şöhret mi?

Arago – Herhalde küçük bir taşra hafiyesinin hayallerinden biri, demir parmaklıkların arkasına koymaktır çevresinde olup biten namlı cinayetleri işleyeni! Şöhret sahibi olma arzusu, küçük insanın içindeki en büyük kışkırtıcıdır!... Hele bir de adamın hırslı ve dırdırcı bir karısı varsa, onun küçüklüğünü, önemsizliğini ve tanınmamışlığını her gece şiddetle vuruyordur suratına; kullanarak ağzını dev bir körük gibi, iyice kızıştırıyordur içindeki ateşi!... Tabiî taşra hafiyelerinin başka mesleki hayalleri de var...

Malaparte – Şöhret yetmez mi bu adamlara?

Arago – Bunlar yerel şöhretlerini basamak olarak kullanmak isterler her zaman; meselâ, Sör Robert Peel'in o ünlü Scotland Yard'ında çalışmayı hayal ederler! Colchester cinayetlerini çözen bir hafiyenin, kazanacağı itibarla orada iyi bir maaşla iyi bir pozisyon kapacağına hiç şüphe yok!...

Malaparte – Zavallı adam; hiçbir zaman üne kavuşamayacak ama! *(Büyük bir gururla)* Çünkü biz bir hayalet gibiyiz; mezarlık ecinnileriyiz: Geçtiğimiz yerlerde asla iz bırakmayız!...

Arago – Sersem! Adam burada olduğuna göre küçük de olsa bir yerde bir iz bırakmışız! Üstelik o izi bırakan da ben olamayacağıma göre sensin! O habis ruhlu terziyi ortadan kaldırmanı söylemiştim sana!

Malaparte – Fakat terzi zaten ortadan kalkacak, mösyö Arago; adam pek yakında idam edilecek! Sönmek üzere olan bir ateşin üzerine boş yere su dökmek istemedim!...

Arago – Ahmak! O ateşten çıkan bir kıvılcımla bütün samanlığımız yanabilir! Bizim işlerde tedbirsizlik, engerek yılanlı bir çukura düşmeğe eşdeğerdir!

Malaparte – Ben... ben ne diyeceğimi bilemiyorum; özür dilerim, mösyö Arago, özür dilerim!...

Arago – Şimdi beni iyi dinle, Sicilyalı! İnsan denizde boğulur, balık da karada; belirli özelliklere sahip olmadan bazı sınırları aşmak pek ahmakça! Sen daha kıyının ötesine geçmek

için tam hazır değilsin! Yalnızca ustalar hocalık yapabilirler! Sen bu işlerde bir kalfasın, anladın mı? Ustalığa özenip o çıyan suratlı lânet terziye ölüm sanatını öğretmeye kalktın! Daha da kötüsü ona benden söz ettin!

Malaparte – Onun da bizden biri olduğunu düşündüğüm ve ketumluğuna güvendiğim için...

Arago – Bizden biri yok! Sadece biz varız! Sen ve ben!... Büyük sırlar bulaşıcı hastalıklar gibidirler; çok çabuk yayılırlar. İki kişinin bildiğini üçüncü bir kişi asla bilmemeli; yoksa dördüncü ve arkasından da beşinci gelir!... Hatalar yapıyorsun, Malaparte, ve beni çok sinirlendiriyorsun! Seni yanıma aldığıma beni bin pişman ediyorsun!...

Malaparte – *(Üzgün)* Benden vazgeçecek misiniz, mösyö Arago? Söyleyin, bilmek istiyorum!...

Arago – Hayır! Sende bir cevher var, Sicilyalı, o yüzden yanımdasın zaten; eğitimin devam edecek! Ayrıca cüceliğin de bana Ortaçağın gizemini anımsatıyor; küçüklüğümden beri beni etkileyen bu grotesk ve gotik çağın efsunlu, esrarengiz havası var sende!... Yeteneğine güvendiğim içindir ki John Gaskell denen o çocuk katili psikopatı öldürme misyonunu sana verdim!...

Malaparte – İnanın elimden geleni yaptım, mösyö Arago, ama Gaskell hastanenin en iyi korunan bölgesindeydi, hücresinden nadiren çıkarılıyordu. Aylarca ona ulaşmanın bir yolunu aradım, kafamı patlattım, ama başaramadım!...

Arago – Elinden geleni yaptığına inanıyorum, Malaparte. John Gaskell muhakkak ki sıkı bir gözetim altındaydı. Her şeye rağmen hastane deneyimi senin için yararlı olmuştur eminim; orada iyi bir psikolojik imtihandan geçmiş oldun; bu da bir kârdır senin için. Usta bir katilin sinirleri çok sağlam olmalıdır ve yeni şartlara çabucak uyum sağlayabilmelidir! İçine koyulduğu kabın, ne kadar karmaşık ve ne kadar ayrıntılı olursa olsun hemen şeklini alabilen su gibi, her koşula hızla uyum sağlamak çok önemli bir meziyettir!...

Malaparte – Altı ay çok zor geçti, mösyö Arago! Ah bir bilseniz, akılsızların arasında aklı korumak, dünyadan kopup gitmiş bir deli karakteri çizmek öylesine güç bir imtihandı

ki!... Bütün bunlara sizin gözünüze girmek için katlandım. Ve orada büyük bir ustalıkla bir cinayet de işledim; ama yine de gözünüze giremedim! Margaret isimli o safdil kadını öldürdüm, bir çalılığa gizledim; sonra da hastalardan birine ait ip uçları bıraktım oraya, suçu onun üzerine yıktım! Fakat bu dahiyane cinayete rağmen beni kalfalıktan ustalığa terfi etmediniz, mösyö Arago!...

Arago – Yaratıcı yanını seviyorum senin, Malaparte. Ama bu cinayet bizim kurallarımıza tamamıyla aykırı bir cinayetti; biz yalnızca kötüler için giyotin olmalıyız!... İyiyle kötüyü ayırt etme yeteneğin çok zayıf; bunu mutlaka geliştirmelisin!... Üstelik terzi işinde olduğu gibi belki burada da bir açık kapı bıraktın!...

Malaparte – İmkânı yok, efendim!

Arago – Kurbağacı Alfred'i hatırlıyor musun?

Malaparte – Elbette!...

Arago – Seni ziyarete geldiğim zamanlar dikkatimi çekmişti; bayan Margaret'i adım adım izliyordu Alfred!

Malaparte – Merak etmeyin, mösyö Arago, Margaret'i öldürürken Alfred sazlıklarda kurbağa avlıyordu bundan eminim; etrafta bir kuşun varlığını bile hissetmedim, öylesine sessizdi ortalık!...

Arago – Belki de öyledir! Ama kuşkunun bir gramı gerçeğin bir kilosundan ağırdır!... Birilerini öldürüp de, daha doğrusu ölmeyi hak eden kötü birilerini öldürüp de hiçbir açık kapı bırakmadığından bütünüyle emin olduğum gün, ustalığa terfi edileceksin!...

Malaparte – Şeref duyarım!...

Arago – Usta olduğun gün de bu kasabadan derhal ayrılacaksın!

Malaparte – *(Kendi kendine)* Bak işte bunu hiç sevmedim!

Arago – Her ipte sadece bir cambaz oynamalı; iki kaplan aynı yerde avlanmamalı!...

Malaparte – O halde usta olduğum gün, benim için hem bir karnaval hem de bir matem günü olacak!...

Arago – Tatlının üzerine tuz döküp yemeye, güneşli yolculuğun ardından gelen kara fırtınada da kürek çekmeye alıştırmalısın kendini!

Malaparte – Sizden ayrılmak biber gibi acı olacak; kendimi siyanür içmiş gibi hissedeceğim!...

Arago – Öğrenci boş bir bardaktır, Malaparte; hoca onu özenle doldurur ve bardak dolunca da yeni bir bardak arar artık; hocanın dolu bardakla işi yoktur!...

Malaparte – Anton Bruckner olayını hiçbir açık kapı bırakmaksızın çözersem bardağım dolar mı dersiniz, mösyö Arago?

Arago – Hayır, Malaparte!

Malaparte – Ama neden?

Arago – Çünkü o adam, yanlış görmediysen eğer, bir polis; sadece görevini yapıyor; ölümü hak edecek bir şey değildir bu! O kalın kafana sokmalısın bunu, Sicilyalı! Bu işle bizzat ben ilgileneceğim, zerre kadar bile bir hata yapılmadan kansız çözmek gerek bu meseleyi!... Öğleden sonra önemli bir konuğum gelecek; ben yukarıya giyinmeye gidiyorum; sen de bodrumdan bir şarap getir buraya, Malaparte, en kalitelisinden; iki de kadeh getir, gümüşten!... *(Çıkar.)*

Malaparte – *(Kendi kendine)* Kalfa dediğimiz nedir ki? Bir hamal, bir hizmetçi, bir köle, bir soytarı, zavallı bir ayakçı!... Emmanuel Arago hakkımı yiyor; ben de en az onun kadar iyi bir katilim! Cüceyim diye küçümsüyor beni besbelli; tepeden bakıyor bana! "Yarım" boylu olduğu için, kimse "Tam" sevgi beslemiyor Malaparte'ye! Usta olduktan sonra buradan çekip gitmeliymişim; bir ipte bir cambaz oynamalıymış sadece!... *(Aynaya bakar.)* Uçurtma yalnızca rüzgâr esince yükseklere çıkar, Malaparte; güçlü esinti bir kaçtı mı yükselmek nafile!... Oturup çok ince bir plân yapmalıyım; bu öyle bir plân olmalı ki, sadece kendi çıkarlarıma hizmet etmeli. Kralın soytarısını oynamaktan artık usandım; kral olmakta karar kıldım!... Cüce boyluyum ama dev akıllıyım! İnsan kendisini harcatmamak için başkalarını harcamalıdır!... Üstat Arago, Margaret işini affetmiş görünüyor, ama bence duygularını ve

düşüncelerini benden gizliyor. O bir gizleme ustasıdır! Uygun yer ve zamanda bu yaptığımı bana mutlaka ödettirecektir!... *(Çıkar.)*

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

Pazartesi günü; öğle vakti. Colchester yakınlarındaki Dedham köyü; çiftlik evi. Elizabeth bahçede dolaşmaktadır; kargaların sesleri duyulur. Kâhya Allan girer.

Elizabeth – Allan! Meraklar ve azaplar içinde kaldım! Sana bu kadar uzun süre izin vermemeliydim! Yerine bıraktığın o uşak tembelin tekiydi!... Neyse, bunu sonra konuşuruz. Bir şeyler öğrenebildin mi?

Allan – Bay Gregory'yi talimatınız üzerine iki gün boyunca takip ettim, bayan Elizabeth. O sisli Cumartesi gecesi kocanız kasabadaki bir dükkâna gitti!...

Elizabeth – Antikacı dükkânı olmalı; orada eski bir arkadaşını göreceğini söylemişti bana...

Allan – Yoğun sisler arasında hayal meyal o dükkândan çıktığını görüp yine peşine takıldım. Ancak o akşam az daha yakalanıyordum!

Elizabeth – Neden? Ne oldu?

Allan – Bay Gregory'yi bir başkası daha takip ediyordu; sanırım sıradan bir hırsız... Arkasından yaklaşıp baston şemsiyemle kafasına vurdum; kafa değil sanki kilise çanı, öyle ses çıkardı ki, dindarlar duysa Pazar ayini başlıyor sanacaklardı!...

Elizabeth – Bu önemsiz hikâyeleri bırakalım şimdi, Allan! Öğrendiklerini anlat bana!

Allan – Hoşunuza gitmeyecek ve sizi üzecek şeyler öğrendiğim için bunları size hemen söylemek konusunda pek hevesli olamıyorum!...

Elizabeth – Hiç merak etme, ben her şeye hazırım, Allan!

Allan – O halde anlatayım. Bay Gregory Pazar günü sabah erkenden Ipswich'e gitti; kuşkularınızı haklı çıkararak, akıl hastanesine kaçamak bir ziyaret yaptı!...

Elizabeth – Dışarı çıkarken bana Colchester kütüphanesine gideceğini söylemişti oysa!... *(Elleriyle yüzünü kapar.)* Ulu Tanrım! *(Gözlerini gökyüzüne çevirir.)* Doğru çıkmaması için size ne kadar da yakarmıştım! Fakat işte bu uğursuz kâbusum şimdi gerçekleşiyor! *(Kargaların sesleri duyulur; Elizabeth irkilir.)*

Allan – Kız kardeşiniz bayan Catherine ve beyefendi epeyce bir süre hastanenin bahçesinde sohbet ettiler; onları sık ağaçların arasından dikkatle izledim.

Elizabeth – *(Korkarak)* Samimîler miydi?

Allan – Evet! Bir ara kardeşiniz bay Gregory'ye sıkıca sarıldı ve bir süre öylece kaldılar!

Elizabeth – Tanrım!

Allan – Dahası var. Bayan Catherine kocanızla birlikte hastaneden ayrıldı ve şimdi Colchester'da!...

Elizabeth – Biliyordum! Biliyordum! Onun bir gün gelip mutluluğumu yok edeceğini adım gibi biliyordum! Benden intikam almaya geldi! Sevdiği adamı elinden çalan adi bir hırsız suçlamasıyla beni çoktan yargılayıp mahkûm etmiştir kafasında. Tanrı şahidimdir, Gregory'yi elde etmek için kılımı bile kıpırdatmamıştım oysa! Ah, bu ne bahtsızlık!... Söyle bana, Allan, insan mutluluğa pranga vurabilir mi? Onu kendisine bağlayıp hiçbir yere kaçmamasını sağlayabilir mi?

Allan – Mutluluğa pranga vurulamaz! Ben mutluluğu suya benzetiyorum, hanımefendi: Berrak, tertemiz, güzel bir şey. Ama kıpır, kıpır, çok akışkan: Avucumuzun içinden her an akıp gidebiliyor! Çok dönüşken bir şey: Gözümüzün önünde buhara dönüşüp

yok olabiliyor, tıpkı su gibi... İnanın mutluluğa pranga vurulamaz; suya pranga vurabilir misiniz? Vuramazsınız; ben yaşamdan bunu öğrendim, hanımefendi!...

Elizabeth – Gregory'yi asla affetmeyeceğim, asla! Bir yıl önce benim yerime Catherine'le evlenmiş olsaydı, bu duygusal ve ruhsal felâketlerin hiçbiri yaşanmayacak, hayatlar alt üst olmayacaktı!...

Allan – Sizce bay Gregory'nin niyeti nedir?

Elizabeth – Bir yolunu bulup benden boşanacaktır, tıpkı kâbusumda olduğu gibi...

Allan – Kâbus mu? Nasıl bir kâbus bu, hanımefendi?

Elizabeth – Mezarlıklar görüyorum, Allan; kızıl saçlı ölüler dirilip üzerime geliyorlar; evlilik yüzüğümü almak için çürümüş dişleriyle parmağımı azar azar kemiriyorlar, söğüt ağaçlarının kabuklarını kemiren kunduzlar gibi... Artık eminim, Gregory boşayacak beni!...

Allan – Bunu size yapabilir mi?

Elizabeth – Yapmak zorunda!...

Allan – Neden böyle söylüyorsunuz?

Elizabeth – Çünkü kız kardeşimin Gregory'nin hayatındaki önemini bizzat yaşayarak öğrendim ben! Catherine o hastaneye yattıktan sonra Gregory yazmayı bıraktı; uzun yürüyüşlerini terk etti, şişmanladı!... Bir keresinde bana kendisini bir deve kuşu gibi hissettiğini söylemişti. Bir deve kuşu!... Uçamayan şişman bir kuş! İşte kocam son bir yıldır kendisini böyle hissediyordu, bundan eminim. O uçmak istiyor, Allan! Son birkaç haftadır onun bir deve kuşundan bir kırlangıca dönüştüğünü gördüm. Catherine, güzelliğiyle, kültürüyle ve güçlülüğüyle onun için gerçek bir ilham perisidir... Son romanındaki baş kahraman Dorothy kız kardeşimin ta kendisidir!...

Allan – Fakat siz de güzel bir kadınsınız, bayan Elizabeth; kendinize haksızlık yapmayın!...

Elizabeth – Her güzellik büyülü değildir, Allan!

Allan – Sizi anlayamıyorum!...

Elizabeth – Gökyüzünde nice yıldızlar parlar, nice güzeller göz kırpar, ama Venüs çıktı mı ortaya, ötekiler sönükleşir, geri plânda kalırlar!... Her güzellik büyülü değildir!...

Allan – Kendinizi böyle değersiz görmemelisiniz!

Elizabeth – Sadece gerçeğin hakkını gerçeğe veriyorum, Allan; güzellikte kardeşimle boy ölçüşemem...

Allan – Peki ama hiç mücadele etmeyecek misiniz?

Elizabeth – *(Tırnaklarını gösterir.)* Tırnaklarım kısa, sevgili Allan!

Allan – Öyleyse onları uzatın!...

Elizabeth – Yapamam!

Allan – Pekâlâ yapabilirsiniz! Her kadın savaşmak istediği zaman tırnaklarını uzatabilir!... Kocanızı seviyorsanız, ki sevdiğiniz apaçık ortada, meydanı boş bırakmamalısınız; ringe çıkmadan hükmen yenilmek acı bir şey değil midir?

Elizabeth – Bir kumru mizacı var bende; istesem bile bir şahin olamam; karakterim uysallığa demir atmış!...

Allan – Ne yapacaksınız peki?

Elizabeth – Bir defterin sayfası çevrildiği zaman ne yapıyorsa ben de onu yapacağım!...

Allan – Demek bir sayfa gibi katlanacaksınız sessizce, bütün bu olan biten haksızlığın önünde...

Elizabeth – Doğama aykırı davranamam, keşke yapabilsem!... Hiç kimse kendi doğasına aykırı davranamaz! Karanlık çöktüğü zaman herkes bir mum yakar; bense karanlığa gömülür, bir mum yanmasını ya da güneşin doğmasını beklerim...

Allan – Kadercisiniz siz!

Elizabeth – Kral Lear bir dirhemcik aklı olan kaderine boyun eğer demişti; kader bana mutluluğu çok gördü, sevgili Allan; onunla savaşmayacağım, ona boyun eğiyorum!... Şimdi gidip biraz uzanmak istiyorum, Allan; zihnim çok yorgun... *(Çıkar.)*

Allan – Hayatın sürekli düz bir çizgi halinde sürüp gittiği nerede görülmüştür? Her şeyin güzel gittiği neşeli bir gün bir bakarsınız hayat eğri büğrü çizgiler çizmeye başlamış! Bu çiftlikte çok mutlu günlerim oldu; hele bu son yıl saadetim doruğa çıktı. Bayan Elizabeth bana öylesine iyi davranıyor ki, bazen bir uşak olduğumu unutuveriyorum, kendimi ailenin asil bir üyesi gibi görüveriyorum. Ama ne fark eder ki? Ben zavallı bir uşağım; dünyanın çevresinde dönen bir ay!... Evin hanımı değişirse, evin uşağı da değişecektir mutlaka. Bayan Catherine beni hiç sevmez; duygularımız bu konuda pek karşılıklı!... Nedeni bilinmez, ama bir türlü barışmaz bazı insanların yıldızları!... Fakat bildiğim ve kendime ilke edindiğim bir şey var: İnsan kaderini kendi eline almalı, onu başıboş bırakmamalı!... Kral Lear halt etmiş! Kadere boyun eğilemez! Bu kutlu çiftlikte kalmanın bir yolunu bulmalıyım! Bayan Elizabeth güneşin doğuşunu bekleyecek; gökteki güneş her sabah yeniden doğar, bir kuş gibi göğün üzerine gelip konar, bu çok doğrudur, ama insanın güneşi kendiliğinden doğmaz; onu çabayla, didinmeyle, çalışmayla, alın teriyle doğurtmak gerekir! Şu andan itibaren artık ben bir uşak değil bir ebe olmalıyım! Bayan Elizabeth'in güneşini doğurtmalıyım; çünkü ben de o güneşle ısınmaktayım!... Ah, Catherine denen o kadın ortadan bir kalksa, bir kazaya uğrayıp ölse meselâ, her şey girecek yoluna!...

İkinci Sahne

Pazartesi günü; öğleden sonra. Antikacı dükkânı. Emmanuel Arago, üzerinde çiçekler ve iki şarap kadehinin bulunduğu bir masada oturmaktadır. Kapının çanı çalar; Arago heyecanla kapıyı açar; Catherine içeri girer. Başında kızıl bir peruka vardır.

Arago – Sevgili Catherine, ne hoş olmuşsun! Dünden bugüne saçların ne de çabuk uzamış!...

Catherine – Demek kızıl perukamı beğendin!

Arago – Altının üzerine koyulan şeyler de onun etkileyici pırıltılarını yansıtır! Güzel bir kraliçenin başına sahte bir taç da koysanız gözleri kamaştırır!... *(Masaya otururlar; Arago kadehleri doldurur ve Catherine'e uzatır.)*

Catherine – Kadehimizi ne için kaldıralım, sevgili Emmanuel?

Arago – Sana şimdi yapacağım sürpriz teklif için kaldıralım!

Catherine – Sürprizleri severim!

Arago – Sevgili Catherine, sana şunu söylemek istiyorum ki, senin bir kocaya ve benim de bir kadına ihtiyacım var!...

Catherine – Emmanuel! Böyle önemli bir teklif için daha romantik cümleler bulmalısın!

Arago – Haklısın; klâsik erkek kabalığını hak etmeyecek kadar değerli bir kadınsın!... Baştan alıyorum şimdi: Nice yıllar boyunca, gökyüzünün berrak, ay ışığının parlak olduğu geceler, göldeki bir sandaldan Venüs'ü seyrederek mutlu oldum ben; sıcak yaz günlerinde bahçemde öten kuşlardan zevk aldım ben; fakat çoğu kez siyah bulutlar göğü kaplar ve silinirdi parlak yıldızlar, çabucak da kaçardı ötücü kuşlar... Bulutla, rüzgârla, mevsimle yitip gitmeyen, her zaman elimi uzatıp dokunabileceğim kalıcı bir güzellik istiyorum yanı başımda! Catherine, seninle evlenmek istiyorum ben!

Catherine – Pek şairane! Bravo! Karşımda Rostand'ın Bergerac'lı Cyranos'su var sanki! Karşı koymak zor kalplere işleyen böyle tatlı sözlere!...

Arago – *(Kadehini kaldırır.)* Kadehlerimizi tokuşturalım o halde! Mutlu geleceğimize, yeni hayatımıza içelim!...

Catherine – Müstakbel kocamın isteğini kıramam! *(Kadehini kaldırır.)* Geleceğe!... *(Tam tokuşturacakken Catherine kadehini geri çeker.)*

Arago – Ne oldu?

Catherine – Evlenmek için bir şartım var!

Arago – Bir değil on tane şartın olsun, yerine getiririm zevkle ve hiç üşenmeden!...

Catherine – Yardımın gerekiyor bana, Emmanuel! Mutluluğumun önünde bir engel var!...

Arago – Nedir o?

Catherine – Kız kardeşim!

Arago – Demek bir kız kardeşin de var senin, bunu bilmiyordum! Bu evliliğe karşı mı çıkar sence?

Catherine – Benimle ilgili bilmediğin çok şey var sanırım! Sana hayat hikâyemi hiç anlatmadım değil mi?

Arago – Hayır; ben de hiç sormamıştım zaten...

Catherine – Neden o akıl hastanesinde olduğumu biliyor musun?

Arago – Hasta olduğun için diyeceğim ama, akıl sağlığın da öylesine yerindeydi ki!...

Catherine – *(Güler.)* Ben her zaman cin gibi akıllıydım, Emmanuel!

Arago – Bak işte bu doğru! *(Güler.)* O yüzden hastanede olman benim için bir muammaydı zaten!... Gerçi bazı insanlar sürekli deli değildirler; delilik zaman zaman gelir gider...

Catherine – Orada bulunuşum, bir zamanlar kız kardeşimin bana yaptığı büyük bir kötülüğü unutabilmek içindi! Bir yıl önce kız kardeşim Elizabeth delicesine sevdiğim ve hatta taptığım bir adamı elimden almıştı!... Öyle bir yere gitmeliydim ki, karşılaşacağım dertler öncekileri unutturabilsindi bana... Rolümü çok iyi oynadım; doktorların yanında deli, delilerin ve dostların yanında akıllıydım... Hem zaten, Cambridge Üniversitesinde okurken tiyatro topluluğunun en iyi oyuncusuydum ben!... *(Güler.)*

Arago – Demek bir zamanlar bir sevdiğin vardı... Kimdi peki bu şanslı adam?

Catherine – Kalemiyle yaşayan biri, bir yazar...

Arago – Bütün bu anlattıklarından sonra sana nasıl yardımcı olabileceğimi halen anlayamadım!

Catherine – Çok basit! Kız kardeşimi ortadan kaldırmanı istiyorum; sessizce, profesyonelce!...

Arago – Bu ne cüret! Ne söylediğinin farkında mısın sen? *(Ayağa kalkar.)* Kendine gel lütfen! Beni ne sanıyorsun ha?

Catherine – Ne iş yaptığını biliyorum...

Arago – Bunu deliler bile bilir, Catherine... Bir antikacıyım ben gördüğün gibi! Bu dükkân benim ne iş yaptığımı sana göstermiyor mu?

Catherine – Görünüşler aldatıcıdır!...

Arago – Artık sinirlenmeye başlıyorum!

Catherine – Sinirlenmene hiç gerek yok, Emmanuel; lütfen otur yerine! *(Arago oturur.)* Malaparte Margaret'i öldürürken kurbağacı Alfred bütün olan biteni görmüş! Olayın üzerinden birkaç hafta geçtikten sonra bunu bana anlattı. O günden sonra da Malaparte'ye yaptığın ilk ziyarette ikinizi pür dikkat inceledim. Aranızda tuhaf bir usta çırak ilişkisinin varlığı apaçık ortadaydı; Malaparte'nin ölüm sanatını öğrenmek üzere senin himayende bulunan arzulu ve zeki bir talebe olduğunu kavramak benim için hiç de güç olmadı!...

Arago – Malaparte! Sicilyalı haydut! Beceriksiz çömez! O yere yakın toy sersemin açık bir kapı bıraktığından adım gibi emindim!... Seninle ilk tanıştığımızda bende oldukça zeki bir kadın izlenimi bırakmıştın, Catherine; bu konuda da yanılmamışım!...

Catherine – Elizabeth'i öldürürsen seninle evlenirim, Emmanuel! Dedham köyüne yakın büyük bir çiftlikte yaşıyor kız kardeşim; ünlü ressam John Constable'ın tablosunu yaptığı o meşhur Dedham Değirmeninin yakınlarında... Evliliğimizin önündeki tek engel kız kardeşim...

Arago – Bu kadar çok mu nefret ediyorsun kız kardeşinden, kendi kanından olan birinden?

Catherine – İçimi nefretle dolduracak kadar acı bir darbe yedim ondan!... O, bana ait olan çok değerli bir şeyi çaldı, gözümün içine baka baka hem de, utanmadan, sıkılmadan!...

Onun mutluluğu benim mutsuzluğum oldu; onun yok oluşu ise beni var edecek!... O yaşadıkça kendimi asla iyi hissedemem, Emmanuel!...

Arago – Peki ama bir katille evlenip yaşayabilecek misin gerçekten? Bir katille yaşamanın ne anlama gelebileceğini biliyor musun?

Catherine – Elizabeth senin son kurbanın olacak!

Arago – Demek bir şartın daha var!

Catherine – Öyle de denebilir. İkimiz de hayatımızda yepyeni, tertemiz bir sayfa açabiliriz... Geçmişi hafızamızdan sileriz; vicdanımızın rahat olacağı yeni bir dünya yaratırız kendimize...

Arago – Belki şaşıracaksın ama, ben kendimi hiçbir zaman suçlu hissetmedim! Vicdanım her zaman rahattı!

Catherine – Bu mümkün mü, Emmanuel?

Arago – Evet, mümkün! Çünkü benim öldürdüğüm bütün insanlar iliklerine kadar kötüydüler! Kurbanlarımı her zaman, insanları intihara sürükleyecek kadar aşağılık tefeciler, melun tecavüzcüler, rezil sapıklar, bir şilin için adam vuran sefil soyguncular, çocuk katili psikopatlar arasından özenle, kılı kırk yararak seçtim. Toplumdaki bu ziyankâr sülükleri ayağımla ezmekten asla rahatsızlık duymadım. Ben, Emmanuel Arago, ismi gizli kalmış bir halk kahramanıyım!...

Catherine – Hastane bahçesindeki o fıskiyeli havuzun önünde seninle ilk tanıştığımda ismin çok hoşuma gitmişti...

Arago – İsmimin ne anlama geldiğini biliyor musun, Catherine?

Catherine – Dinî bir anlam taşıdığını biliyorum sadece...

Arago – Emmanuel, İbrani dilinde "Tanrı bizimle" anlamına gelir. Peygamber İsaias, bununla gelecekteki Mesih'i belirtmek istemiştir.

Catherine – Mesih mi?

Arago – Aziz Matta İncil'inde Emmanuel ile İsa'nın aynı kişiler olduğu kabul edilir...

Catherine – İnsanlığı kurtarmak için mi cinayetler işlediğini, kendini İsa gibi feda ettiğini iddia ediyorsun?

Arago – Şeytanî bir "Araç" kullanıyorum, bu doğru; ama "Amaç" kutsal ve temiz!... Pirincin içindeki taşlar teker teker ayıklanmadan toplum düzelemez!...

Catherine – O taşları kanun ayıklamıyor mu?

Arago – Kanun saftır; kötülerse kurnaz ve akıllı; o yüzden kötülük yeryüzünde artarak çoğalmaktadır! Sevgi, kötülüğü yeryüzünden silemez; kötülüğü ancak benim gibi şövalyeler ortadan kaldırabilir! Kılıç, yine kılıçla yok edilecektir!...

Catherine – Senden istediğimi yapacak mısın, Emmanuel?

Arago – Cevabı verdiğimi sanıyordum: Kız kardeşini öldüremem, Catherine; çünkü bana anlattığın kadarıyla, benim kötü dediğim insanlardan biri değil o!... Sevdiğin adamla evlenmekten başka hiçbir şey yapmamış çünkü... Yapmış mı? Ölüm, böyle basit şeylerle hak edilemez; elimizde çok daha ağır, çok daha geçerli sebepler olmalı!...

Catherine – Elizabeth kötü bir insan değil diyorsun; Margaret de kötü bir insan değildi...

Arago – Onu ben öldürmedim, Catherine; o talihsiz kadın için gerçekten çok üzgünüm!... Malaparte bu yüzden yeri ve zamanı geldiğinde tarafımdan çok ağır bir biçimde cezalandırılacak! Ben onu kötüleri öldürmek için eğittim, iyileri, zararsız insanları öldürmek için değil!... Sersem cücenin oradaki tek görevi John Gaskell denen o manyağı öldürmek ve böylece bir hamamböceğini daha dünyadan yok etmekti. Toplum denen o büyük savaş meydanında, masumların önüne gelince, kanlı kılıcımızı kınına sokmalıyız sakince!... İşte benim değişmez felsefem budur!...

Catherine – Demek benim için bile olsa Elizabeth'i öldürmeyeceksin!...

Arago – Ben bir şövalyeyim, Catherine! Yersiz yere öldüremem; soylu amaçlarım ve katı kurallarım var! Mezar taşıma katil diye yazsınlar, bundan asla gocunmam, ama şunu eklemeyi de unutmasınlar: "Emmanuel Arago: Kötülerin katili!" Anılmak istediğim sıfat budur! Ben korkunç ateşleri yalnızca kötülüğün buzları için yakarım; hançerimi yalnızca sefil

köpeklere karşı kullanırım; uzun yıllar boyunca şeytanın hizmetkârlarıyla savaştım!... Bu savaşımın kayıtlarını da tek tek tuttum, Catherine; işlediğim tüm cinayetler günlüğümde bütün ayrıntılarıyla, bütün gerekçeleriyle yazılıdır. Bir gün, ben ölünce, bu eşsiz günlük karanlıktan ışığa çıkacak ve herkes Emmanuel Arago'nun halk için, toplum için, insanlık için ne büyük işler başardığını, ne müthiş fedakârlıklarda bulunduğunu, adaletin açıklarını nasıl kapattığını, yargının o sonu gelmeyen hatalarını nasıl telafi ettiğini öğrenecek!... Ben bir telafi ediciyim!...

Catherine – *(Ayağa kalkar.)* Kararını bir daha gözden geçirmeni istiyorum. Yeniden ziyaretine geleceğim; umarım o zamana dek fikrini değiştirirsin... *(Arago, Catherine'in gözlerine bakarak başını olumsuz bir biçimde sallar; Catherine çıkar.)*

Arago – *(Her iki kadehi de içer.)* Catherine!... Bu muhteşem kadını kaybetmek istemiyorum, böyle büyük bir kayba dayanamam; zeki kadınlara pek ender rastlanır; hayat böylesilerle çok güzel ve rahat geçer. Benden iki şey istedi; birincisi imkânsız, o masum kadını öldüremem; ama ikincisini yerine getirebilirim! Belki de kötülerle yeterince savaştım, mezarlıklara çok sayıda aşağılık insan yolladım; artık dinlenme vakti geldi çattı!... Fakat son bir işim daha var: Malaparte! Bir masum insan öldürdü, başkalarını da öldürebilir. Kendim gibi soylu bir şövalye yaratayım derken, kafasının içinde iyi-kötü ayrımı olmayan vahşi bir canavar yarattım herhalde!... Efendisini takip etmeyen bir havari artık bir havari sayılabilir mi? Onunla işim bitti! Geçen zaman içinde hiçbir düzelme belirtisi de göstermedi. Bu canavarı ben yarattım, ben yok edeceğim!...

Üçüncü Sahne

Aynı gün; güneş batmak üzeredir.

Colchester'da Mersea yolunda kasabanın

sık ağaçlı büyük mezarlığı. Hava sislidir.

Catherine – Gregory, sen iyi misin gerçekten? Beni neden bu ucube yere getirdin?

Gregory – Söyleyeceklerimin seni etkilemesini istiyorum da ondan! Buranın havası belki kararını değiştirebilir!...

Catherine – Hangi kararımı? Bu muammalı konuşmalar da nedir böyle? Beni cidden meraklandırıyorsun!...

Gregory – Üç ay kadar önce işte tam burada tüyler ürperten bir cinayet işlendi, Catherine!

Catherine – Uzun zamandan beri haberleri hiç takip edemedim!...

Gregory – Yaşlı bir adamın boğazı kör ve paslı bir bıçakla kesildi! Şu taşın üzerindeki izleri görüyor musun?

Catherine – Gregory! Tanrı aşkına, hemen çıkalım bu ürkütücü yerden, lütfen!

Gregory – Ne o, korkuyor musun yoksa? Deli olmadığın halde bir yıl deliler arasında yaşamış olan sen, güçlü kuvvetli Catherine, korku nedir bilir misin gerçekten?

Catherine – Alaycılığı bırak lütfen! Artık eskisi kadar kuvvetli olmadığımı biliyorsun! Yüzümüzdeki bir ben gibi hayat boyu üzerimizde kalmıyor "Kuvvet" dediğimiz şey!... Zaman, bir havucu rendeler gibi sarsılmaz gücümüzü de ince ince törpülüyor!...

Gregory – *(Elini taşın üzerinde gezdirir.)* Bu izler kurbanın kanına ait; adamın boğazı şurada kesilmiş, ama kan neredeyse yarım metre uzağa, bu taşın üzerine sıçramış!... Düşünebiliyor musun, zavallı kurban bu gömütlüğe karısının mezarına çiçek koymak için gelmiş ve sonra burada, tam karısının mezarının önünde, muhtemelen onun ruhu için dua ederken, en savunmasız, en kutsal bir anda hunharca katledilmiş!...

Catherine – Bunları bana neden anlatıyorsun? Bu anlattıklarını nereden biliyorsun?

Gregory – Bu dehşetli ayrıntıları kütüphanedeki gazete arşivlerinden öğrendim!

Catherine – Gregory, ilk soruma da cevap ver, lütfen! Bunları bana neden anlatıyorsun?

Gregory – Bu cinayeti işleyen adamı tanıyorum ben!

Catherine – Fakat nasıl olabilir? Bir katille senin ne işin var?

Gregory – Biliyorsun, yeni bir roman yazmaya başladım, Catherine, bir cinayet romanı... *(Bir baykuş öter.)* Elizabeth romanım için bana bir fikir verdi, git bu katille görüş dedi!...

Catherine – Ve sen de gittin ha?

Gregory – Parlak bir fikirdi; sonradan anladım ki, senin hayatını da kurtaracak mükemmel bir fikirmiş meğerse...

Catherine – Benim hayatım mı? Bu işin benimle ne ilgisi var? *(Bir hışırtı duyulur.)* Kim var orda? *(Gregory, sesin geldiği tarafa doğru gider; sislerin derinliklerine dikkatlice bakar; bir toprak yığını yükselmektedir; sislerin arasından bir kazma büyük bir hızla yerdeki bu toprak yığınının üzerine saplanır.)*

Bekçi – Sizi korkuttuysam bağışlayın beni! *(Elindeki kazmayı topraktan çıkarır.)* Bu köstebekler, mezarlığı bir tümsek tarlasına çevirdiler; bitkilerin köklerini de kesiyorlar! Kasabalılar geceleri burada hortlakların, hayaletlerin dolaştığına inanırlar. Hayvanların da böyle batıl inançları olsaydı ne kadar iyi olurdu! *(Ayağıyla toprak yığınını düzeltir.)* Bu lanet köstebeğin yuvasında en az bin tane canlı solucan vardır; hepsi bir köşeye yığılmışlardır, ama hiçbiri bir yere kaçamaz; bunun nedenini biliyor musunuz bayım?

Gregory – Hayır, bilmiyorum!

Bekçi – Solucanlar hiçbir yere kaçamazlar, çünkü köstebek solucanların başlarını ısırarak onları kötürümleştirmiştir! Köstebekler gerçek birer katildirler!... Kurbanlarına uzunca saatler, uzunca günler boyunca işkence ederler!... *(Ucu kanlı kazmasını omzuna koyar.)* Mezarlığın kapısı yarım saat sonra kapanacak!... *(Çıkar.)*

Catherine – Cevap ver, Gregory, bu işin benimle ne ilgisi var?

Gregory – O tanıştığım katil beni birisine yolladı; esrarengiz birisine!...

Catherine – Kime? Kime yolladı? Tanrı aşkına, Gregory, her şeyi ağzından cımbızla almak zorunda bırakma beni!...

Gregory – Müstakbel kocana yolladı, Catherine!

Catherine – Tanrım!

Gregory – Emmanuel Arago'yla ilgili seni uyarmak için buraya getirdim, Catherine! Buranın kasvetli ve ölümcül havası, ayaklarının yere basmasını sağlar belki!... Bu adam bir antikacı değil; ondan uzak durmalısın; her türlü ilişkini kesmelisin; kurtuluşun buna bağlı!... Söyle bana, bugün sana evlenme teklif etti, değil mi?

Catherine – Evet!

Gregory – Sen çok zeki bir kadınsın, Catherine, ama kadınlar duygularına her zaman yenik düşerler; bazen bir erkeğin basit bir dokunuşu, akıllı, mantıklı bir kadını bile rüzgârın önünde sersemce uçuşan bir yaprağa, zavallı bir oyuncağa çevirir. Büyük ihtimalle kendini bu adama vereceksin ve dönüşü olmayan bir yola gireceksin! Bu adam.... biliyorum hayallerin yıkılacak ama... bu adam bir...

Catherine – Cümleni ben tamamlayayım: Bu adam esaslı bir katil; usta bir cellât, soğukkanlı bir yok edici!...

Gregory – Catherine!

Catherine – Ben sıramı savdım, Gregory, şimdi de şaşırıp küçük dilini yutma sırası sende!...

Gregory – Nasıl öğrendin bunu? Kendisi mi söyledi yoksa?

Catherine – Akıl hastanesinde işlenen o sır dolu cinayetten anladım gerçeği!

Gregory – Bayan Margaret olayını mı söylüyorsun?

Catherine – Evet!

Gregory – Fakat o kadını Graham diye birisi öldürmüş!

Catherine – Kimden öğrendin bunu?

Gregory – Doktor Eddington'un bana verdiği bilgi böyleydi...

Catherine – Başhekimin bilmediği o kadar çok şey var ki; filler karıncaların dünyasını hiç bilmezler!... Margaret'i öldüren, Arago'nun cüce çırağı Malaparte'dir; önce Margaret'i öldürdü, cesedini çalılıkların arasına sürükledi, sonra da Graham'a ait bir şeyler bıraktı oraya, suçu o masum delinin üzerine yıktı!...

Gregory – İyi ama nasıl öğrendin bunu?

Catherine – Bütün bunları gören bir görgü tanığı var: Kurbağacı Alfred, benim o sıkı hayranım!...

Gregory – İnanılmaz bir şey! Peki ama sen bütün bunları bildiğin halde o alçak katili neden ziyarete gittin? Ona neden sıcak davrandın, niçin adamın gönlünü çaldın?

Catherine – Margaret'i çok severdim, Gregory! Altın kalpli bir kadındı; bütün sanatını Arago'dan öğrenen o çirkin cüce bu kalbi paramparça etti! Bunu ona yapanlar mutlaka mahkemenin önüne çıkmalılar; buna ant içmiştim ben, Gregory, ant içmiştim! Anlıyor musun beni? Ant içmiştim!

Gregory – Evet anlıyorum seni, ama deliden görgü tanığı olmaz ki! Sağlam bir kanıt gerekli!...

Catherine – Bir plân yaptım, Gregory; hassas bir plân! Tahmin ettiğim gibi bugün Arago bana evlenme teklif etti ve ben de kabul ettim, ama bir şart koydum önüne.

Gregory – Ne şartı? *(Catherine bir süre cevap vermez.)* Evet?

Catherine – Bunu söylemek pek kolay değil; beni anlayacağını hiç sanmıyorum: Ondan kız kardeşimi öldürmesini istedim!...

Gregory – Ne? Çıldırdın mı sen?

Catherine – Buna mecburdum! Onun suçüstü, kıskıvrak yakalanması gerekiyordu!...

Gregory – Tanrım! İnanamıyorum bütün bu duyduklarıma! Kendi öz kardeşini, sevgili karım Elizabeth'i bir yem olarak kullanacaksın! Uğursuz bir köpekbalığını yakalamak uğruna, oltanın ucuna bu kadar değerli bir yem, bir elmas, bir pırlanta koymak çılgınlık değildir de nedir? Buna inanamıyorum! Lânet olsun! Sen bu adamın ne kadar tehlikeli olduğunu halen anlayamadın mı, Catherine?

Catherine – Her şeyi ayarlamıştım, Gregory. Bu işten derhal babamı ve polis müdürünü de haberdar edecektim; sevgili Elizabeth'in güvenliği en üst düzeyde sağlanacaktı, inan bana!...

Gregory – Harika! Tek kelimeyle harika!

Catherine – Endişelenmene gerek yok artık, çünkü Arago bu teklifimi kabul etmedi!

Gregory – Sebep?

Catherine – Kendisinin bir şövalye olduğunu, sadece kötüleri öldürebileceğini söyledi bana.

Gregory – Şövalye mi?

Catherine – Evet, şövalye! Belli ülküler taşıyan soylu bir şövalye!

Gregory – *(Sinirli bir şekilde güler.)* Bundan daha komik bir şey duymadım!

Catherine – O kendisini meçhul bir kahraman olarak kabul ediyor, Gregory; sadece kötü insanları öldürüp toplumu koruyan maskeli bir halk kahramanı; her zaman beklenen gizemli bir kurtarıcı!... Bazı insanlar isimlerine kendilerinden daha fazla düşkündürler; Emmanuel Arago, ismiyle bir efsane yaratmak istiyor, bundan eminim. İşlediği bütün cinayetler günlüklerinde ayrıntılarıyla yazılıymış; bir gün halkın bu günlükleri okumasını, kendisini takdir etmesini bekliyor!...

Gregory – Demek yazarlardaki hastalık onda da var! Toprağa girerken ismini toprağın üzerinde bırakmak istiyor!... Bunda bir hata yok, ama insan geriye iyi bir isim bırakmalı, kötü bir isim değil! Kanunların üzerinde yaşayıp iyi bir isim bırakmak mümkün mü, Catherine?

Catherine – Robin Hood'a ne demeli? Biz İngilizlerin efsanevî kahramanı! O da kanunların üzerinde yaşamadı mı? Sherwood ormanına çekilen kanun kaçakları çetesinin başı değil miydi?

Gregory – Ne demek istiyorsun?

Catherine – İnsan hem kanunların üzerinde yaşayıp hem de iyi bir isim bırakabilir pekâlâ!...

Gregory – Bu adamı savunuyorsun demek!

Catherine – Asla! Suç işleyen cezasını çekmeli mutlaka! Ama insan, Emmanuel Arago'nun zihninin hangi temeller üzerine oturduğunu da muhakkak bilmeli; onun gözleriyle de bu dünyaya bakıvermeli! Daha adil bir yargılama olur böylesi!...

Gregory – Burada durup daha fazla bu saçmalıkları dinleyemem, Catherine. Hemen Elizabeth'in yanına dönmeliyim; bu adam seninle evlenmek için Elizabeth gibi bir meleği gözünü dahi kırpmadan öldürmekten çekinmez!...

Catherine – Yanılıyorsun! Onun yalnızca kötüleri öldürdüğü konusunda ikna oldum ben.

Gregory – Nasıl bu kadar emin, bu kadar rahat olabiliyorsun? Margaret sence kötü birisimiydi?

Catherine – Arago Malaparte'yi John Gaskell isimli çocuk katili bir psikopatı öldürmesi için akıl hastanesine özel olarak yollamış. Fakat cüce emirlerin dışına çıkıp Margaret'i öldürmüş!...

Gregory – Arago'nun sana anlattığı bir hikâyedir bu! Ona neden inanmalı? Bir katile neden inanmalıyız?

Catherine – Çünkü Emmanuel için kendi ismi kutsaldır; onu asla lekelemek istemez! O kendi için değil, ismi için yaşıyor, ismi için vuruyor, ismi için çarpışıyor!...

Gregory – Daha fazla zaman kaybedemem; hoşça kal, Catherine! Beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattın!... *(Çıkar.)*

Catherine – *(Kendi kendine)* Hayal kırıklığı sokağına hiç uğramamış bir insan var mı şu dünyada?... Emmanuel'i ilk gördüğümde onu sevebileceğimi düşünmüştüm; kalbimin midesi boştu, acıyla kasılıyordu, onu sevgiyle doyurmak istiyordum. *(Öksürür; elini göğsüne bastırır.)* Düşler kurdum; antika dükkânında o ve ben, sakin ve mutlu bir yaşam sürecektik. Düşler! Hayaller!... Bunlar birer cam parçası sadece; kendilerine çarpan ilk taşla kırılıp gidiyorlar! Burası ne kadar da soğuk ve kasvetli! *(Öksürür.)* Gerçeğin maskesiz, makyajsız, hakiki yüzü işte tam da burası! Burada insan hayal kuramıyor; hayaller olmayınca hayal kırıklıkları da yok; ateş olmayınca küller de var olmuyor! Artık hayal kurmayacağım; nasıl olsa gerçek, yalnızca kendi istediği biçimde hayatıma hükmedecek!... *(Uzaktan, bekçinin "Mezarlık kapanıyor" diye bağırdığı duyulur; Catherine uykusunda yürüyen bir insan gibi donuk bir şekilde çıkar.)*

Dördüncü Sahne

Pazartesi günü; karanlık iyice çökmeye başlamıştır.

Dedham köyü yakınlarındaki büyük çiftlik evi. Elizabeth

pencereden dışarıyı seyretmektedir. Kargaların sesleri duyulur.

Elizabeth – Siyah tüyleri alacakaranlıkta bile hafifçe parıldıyor! Çöplükten bir kutu çıkarıyor dışarı; gagası çok büyük, kutunun içine girmiyor. Sağa sola bakıyor; yerde bir şeyler arıyor. Uzun, ince, ne var ağzında öyle? Bir tel parçası! Ne yapıyor böyle? Garip! Çok garip! Teli iki taşın arasındaki deliğe sokuyor! Ama neden? Neden yapıyor bunu? Ah, ne inanılmaz bir an! Gagasını bir pense gibi kullanıp teli büküyor! Tanrım, bu ne zekâ! Telden bir kanca yaptı; bildiğimiz kanca! Şimdi de kancayı kutunun içine daldırdı; makarna parçalarını tek tek dışarı çekiyor!... *(Gaklama sesleri.)* Şunun mutluluğuna da bakın; sanki sevinçten kahkaha atıyor! Beni gördü; bana bakıyor; âdeta benimle alay ediyor! Gözler! Bu zeki gözler sanki içimi okuyor; işte şimdi havalandı; halen bana bakıyor; ruhumun derinliklerinde kanat çırpıyor! *(Gaklama sesleri çoğalır.)* Bana gülüyor; halime gülüyor! *(Yüzünü pencereden kaçırır.)* Şu karganın yerinde olmayı çok isterdim; bir kutudan birkaç makarna parçası çıkarıp böyle çocuklar gibi mutlu olmayı şimdiki halime bin kez yeğlerdim! Ama benim de mutlu günlerim oldu; Gregory'yle evlendiğim gün sevinçten yerimde duramıyordum, kurbağalar gibi zıplamak istiyordum!... Lâkin her şey birdenbire değişiverdi!... Değişkenlik! Lânet olası değişkenlik! Hayatın bu çılgın değişkenliğine dayanamıyorum artık. Mutluluk denen o göz kamaştırıcı ışık hayatımızda neden bir kutup yıldızı gibi sabit değil? Neden sadece kısa bir süre mutlu olmak ve sonra da mutsuzluklar içinde yitip gitmek zorundayız? Belki de bu işler sırayla; ben mutluluk sıramı savdım; şimdi sıra Catherine'de!... Bu evde o yaşayacak benim yerime; bu duvarlar onun çılgın kahkahalarıyla inleyecek, onun zevk iniltileriyle çınlayacak! Ne büyük bir yenilgidir bu benim için! Bir kadının kocasını başka bir kadına kaptırmasının

verdiği acının sadece onda birini hissetmiş midir acaba, tarih boyunca savaş meydanlarında büyük hüsrana uğramış ünlü komutanlardan bir tanesi bile? Yenilgilerin en büyüğüdür aşk için çarpışıp kaybetmek! Bu utançla yaşayabilir miyim? Başım dönüyor; işte şimdi derin bir uçurumun tam kenarındayım. İnsan uçurumun ya çok uzağında olmalı ya da ta dibinde; böyle benim gibi kenarında olmak tam bir işkence!... Kocam beni boşayacak ve kardeşimle evlenecek! Bu utançla yaşayamam; hayatımda ilk kez kendimi cesur hissetmenin verdiği gururla ve güçle, utancın olmadığı yere gidiyorum, uçurumun ta dibine, acının yok olduğu, meleklerin dans ettikleri o gizemli yere!... *(Duvarda asılı duran kabzası gümüş kakmalı o keskin antika hançeri alır ve bileklerini keser.)*

Beşinci Sahne

Bir saat sonra. Dedham köyü

yakınlarındaki büyük çiftlik evi.

Gregory – Bu oda neden karanlık böyle? Mumlar neden yanmıyor? Elizabeth! Hayatım neredesin? Bahçede mi acaba? Allan! Hey, Allan! Bu adam da nereye kayboldu? Ahırda yoktu! Köpekleri gezdirmeye mi gitti? Yoksa kendisini mi gezdiriyor! *(Ayağı takılır ve yere düşer; el yordamıyla masadaki mumu bulur ve yakar; Elizabeth'in ölüsüyle karşılaşır.)* Aman Tanrım! Elizabeth! *(Onu hızla sarsar.)* Elizabeth! Elizabeth! *(Kulağını Elizabeth'in göğsüne dayayıp korku içinde dinler.)* Ölmüş! Hayatımın meleği ölmüş! Bu alevli yüz, bu sıcak eller bir buz parçasına dönmüş!... Tanrım, bana güç ve sabır ver!... Elizabeth! *(Üzerine kapanarak ağlar.)* Ah, Catherine, Catherine! *(Gözyaşları içinde)* Gör bak, işte kanlı eserin! Olaya intihar süsü vermiş senin soylu katilin!... *(Eline bulaşan kanları mendiliyle siler ve mendili cebine koyar; ayağa kalkar.)* Yemin ederim adalet yerini bulacak; bu cinayeti işleyen Arago'nun cezasını, Tanrı'dan ve hâkimlerden önce ben vereceğim!... Hem zaten o uğursuz terzi ne demişti? "Arago bir gölgedir, iz bırakmaz!" Polis burada hiçbir iz

bulamayacak, intihar etmiş diyecekler, bu dosyayı da kapatıp raflara yerleştirecekler, eminim! *(Aynadaki perişan haline bakar.)* Şimdi cesaret zamanı, Gregory, sonsuz üzüntünü ertelemelisin; cenaze töreninden sonra Arago'nun tepesine binersin!... *(Elizabeth'in üzerine bir örtü örter.)* Bunları hak edecek bir insan mıydın sen? *(Elizabeth'i kaldırır ve çıkar.)*

Altıncı Sahne

Salı günü; öğle vakti. Dedham köyü; bir kilisenin bitişiğindeki küçük mezarlık. Sade bir cenaze töreni az önce bitmiştir. Çalmakta olan çanlar durur. Karga sesleri işitilir. Catherine matem elbisesiyle Gregory'nin yanına gelir.

Gregory – Her zaman bu siyah tülle dolaş; yüzünü görmek istemiyorum çünkü!...

Catherine – Bunu bana yapma, Gregory!

Gregory – Bu yaptığım nedir ki, senin bize yaptığının yanında!... *(Gregory başını öteki tarafa çevirir.)*

Catherine – Lütfen yapma!... Kardeşler birbirlerini ne kadar severse ben de o kadar severdim Elizabeth'i; geçmişte olanlara rağmen onu sevmekten asla vazgeçmedim!...

Gregory – *(Acıyla ve alayla güler.)* Karşımda sanki Elizabeth'in ölüm emrini veren biri değil de onun hayatını korumak için üstün gayret göstermiş biri konuşuyor!...

Catherine – Sen şimdi beni yaşıyor mu sanıyorsun, Gregory? Ben artık bir ölüyüm, yaşayan bir ölü!... Kız kardeşimi kendi elimle bir katile yem ettim! Fakat yemin ederim aldatıldım, Gregory, aldatıldım; yalanlara kandım!... Onun soylu biri olduğuna, kötülerle savaşan bir şövalye olduğuna inandım! Bana bu işi asla yapmayacağını söylemişti!...

Gregory – Ama yaptı! Öyle değil mi?

Catherine – Evet, yaptı; hem de inanması güç bir hızla, bir sihirbazın el çabukluğuyla yaptı!... Polis olayın kesinlikle bir intihar olduğunu söylüyor, ama ikimiz de canım Elizabeth'i Arago'nun öldürdüğünden eminiz!...

Gregory – Onu senin güzelliğin öldürdü, Catherine, şu karşı konulmaz güzelliğin!... *(Catherine'e sarılıp ağlar.)*

Catherine – Uğursuz güzelliğim!... Bugün aynaya baktığımda bir katilin bile başını döndüren bu güzelliğime lânet ettim, Gregory!... Cüzamlı olsaydım da bütün bunlar da başıma gelmeseydi keşke!...

Gregory – Bu güzellik yıllar boyunca benim için kutsal bir ilham perisiydi, Cathie! Bana romanları yazdıran gizemli güç, beni kamçılayan kırbaç işte bu güzel yüzdü!...

Catherine – Biliyorum, Gregory, biliyorum! Ben daima senin edebî ateşini yaratan kıvılcım oldum. Senin her zaman hayranlık duyduğun o zeki, o güçlü, o kültürlü kadın korkunç bir hata yaptı; bir katilin liyakatli yalanlarına inandı, öz kardeşinin ölümüne yol açtı!...

Gregory – Ah, Catherine, bir bilsen içim nasıl yanıyor! Ben şimdi seni nasıl affedeceğim? Söyle bana, nasıl affedeceğim, Elizabeth'in kanlı bedeni gözlerimin önüne demir atmışken?

Catherine – Beni affetmeni istemiyorum, Gregory; senden tek isteğim hayata küsmemen!...

Gregory – Bunu nasıl başaracağım, Catherine?

Catherine – Yazarak, elbette!...

Gregory – Bu beklenmedik trajedi bende öylesine büyük yaralar açtı ki!... Gemideki gedik çok büyük, Cathie; karanlık sulara gömülüyorum, boğuluyorum!...

Catherine – Yazmalısın! Hiç durmadan yazmalısın! Çünkü sen yalnızca yazdıkça yaşayabilirsin!...

Gregory – Elizabeth'in sözleri kulaklarımda çınlıyor halen. Ona bir cinayet romanı yazmaya başladığımı söylediğimde bana aynen şöyle demişti: "Fakat sen her zaman

yaşadıklarını yazdın, Gregory; bizzat bildiğin, tanıklık ettiğin çıplak gerçeklere edebî elbiseler giydirdin, onları süsleyip püsledin, altın yaldızlı sözcüklerle bezedin..." Haklıydı; ben ancak bildiğim olayları, bildiğim karakterleri yazabilirim...

Catherine – Öyleyse bu yaşadığımız felâketi yaz, bütün gerçek isimleriyle!... Bu romanın en budala ve en kötü karakteri ben olmak istiyorum! Herkesin bu romanı okumasını ve bana lânet yağdırmalarını istiyorum. Benim cezam da bu olsun; sonsuza dek lânetlenmek! İsmim, sıradan insanların kızgın nefretiyle ebediyete kadar dağlansın!... Bu romanı yazacak cesaretin var mı, Gregory? Bana bu iyiliği yapar mısın?

Gregory – Belki... Düşünmem gerek, Cathie!... Beni şimdi yalnız bırak, lütfen, mezarın başında kalmak istiyorum bir süre!... *(Catherine Gregory'ye dikkatlice bakar.)*

Catherine – Hoşça kal**,** Gregory; kendini iyi hissedince görüşürüz!... *(Gregory cevap vermez; Catherine çıkar.)*

Gregory – Uğurlar olsun, sevgili Catherine! Bir daha görüşür müyüz, orası pek bilinmez!... Bu trajedinin sonunu hiç sevmedim ben; bu akşam ona küçük bir ekleme yapacağım; kaptan Bruckner Tanrı'nın kader-çizici rolüne ortak olacak!...

Yedinci Sahne

Salı akşamı. Antikacı dükkânı. Arago masada oturmuştur; bir içki kadehi devrik durmaktadır; Arago'nun beti benzi uçmuştur, perişan bir haldedir. Acıyla içki şişesine bakmaktadır. Gregory kapının çanını çalar ve içeri girer.

Arago – *(Güçlükle konuşarak.)* Kaptan Bruckner! Veyahut detektif Bruckner!...

Gregory – Detektif mi?

Arago – İnkâr mı ediyorsunuz? Artık çocuklar gibi oyun oynamasını bırakalım da büyükler gibi gerçekçi konuşalım!...

Gregory – Konuşalım, mösyö Arago! Benim gerçek adım, Gregory! Ben bir roman yazarıyım!

Arago – Gregory Morgan mı?

Gregory – Evet, Gregory Morgan!

Arago – *(Kendi kendine)* Ah, şeytanın cücesi burada da yanıltmış beni!... *(Gregory'ye)* Uşağım Malaparte, yani eski uşağım, sizinle ilgili biraz bilgi toplamıştı... Bir detektif olduğunuzu söylemişti bana...

Gregory – Yanlış toplamış demek ki!

Arago – Yanlış ve yalan!... Peki sizin hikâyeniz nedir, bay Gregory? Beni neden inceliyordunuz?

Gregory – Benimkisi yalnızca bir meslek merakıydı! Bütün ayrıntılarıyla öğrenmek istedim bir katilin esrarengiz dünyasını, bir roman yazmayı düşünüyordum çünkü!...

Arago – Bu merak hayatınıza mal olabilirdi!

Gregory – Benim değil ama karımın hayatına mal oldu!

Arago – Karınız öldü mü? Fakat nasıl oldu böyle bir şey? Üzüldüm doğrusu!...

Gregory – *(Masaya oturur.)* Üzüldüğünden eminim, Arago! Sen kurbanının ölmesinden hiç hoşlanmazsın; onu yaşamla ölüm arasındaki işkence noktasında tutmayı çok isterdin değil mi? "Gerçek katiller kurbanlarının ölmesinden asla zevk almazlar; asıl zevk, kurbanın acılar içinde uzunca saatler ya da uzunca günler boyunca kıvranmasıdır; gösteri bitti mi katili bir hüzün basar!... Ölüm, bir hüzün anıdır!" Karımı öldürürken de hüzünlendin değil mi? Timsah gözyaşları da döktün mü?

Arago – Karınızla ne ilgim var benim?

Gregory – Oyun bitti artık, Arago!

Arago – Arago oyun oynamaz!...

Gregory – Zavallı Elizabeth toprağın altında; gerçeği inkâr etmek çok aptalca!...

Arago – Elizabeth mi? Yoksa siz... Siz Catherine'in bir zamanlar tutkuyla sevdiği o yazar, o şanslı adam mısınız? *(Sessizlik)* Anlıyorum, şimdi her şeyi çok iyi anlıyorum; sisler dağıldı, görüntü netleşti!... Bakın bay Gregory, Catherine benden karınızı öldürmemi istemişti, ancak ben bunu kesin bir dille reddettim!...

Gregory – *(Elbisesine sakladığı hançeri çıkarır.)* Oyun bitti dedim sana! Elizabeth'i öldürmenin bedelini ödeyeceksin!

Arago – *(Güçlükle kahkaha atar.)* Bir ölüyü ikinci kez öldüremezsiniz, bay Gregory!

Gregory – Ne saçmalıyorsun, Arago?

Arago – Şu içkinin içerisine korkunç bir zehir konmuş; insanı fare gibi küçük lokmacıklar halinde kemirip, yavaş yavaş öldüren bir zehir! Uşağım Malaparte beni zehirledi!...

Gregory – Hayatın tümden bir yalan, Arago, baştan sona her şeyin yalan! Sana hayranlık duyan, sana köle gibi bağlı biri seni mi öldürecek? Sen yalnızca sarhoşsun! Leş gibi sarhoş!...

Arago – Vücudumdan akan soğuk terlere bakın; kirece dönmüş yüzüme bakın! Zaman tükendi artık benim için!... Ölmek üzere olduğumu görmüyor musunuz?

Gregory – Şu anda gördüğüm tek şey canım Elizabeth'in kanlı bedeni; zavallı bebeğim, gözleri açık gitti!...

Arago – Onu ben öldürmedim diyorum size, karınızı tanımıyorum bile! Emmanuel Arago asla iyileri öldürmez; o bütün iyilerin dostudur!...Ben korkunç ateşleri yalnızca kötülüğün buzları için yaktım; hançerimi yalnızca sefil köpekler için biledim; hayatım boyunca şeytanın hizmetkârlarıyla savaştım!...

Gregory – Yalan! Büyük yalan! Sen kendin bir şeytansın; ahmakların kralıdır senin sözlerine inanan!... *(Hançeri Arago'ya saplar; hançeri yere atar ve sakince masaya oturur, şişeden kadehi doldurur; ayağa kalkmaya çalışan Arago'ya bakarak)* Tek vuruş yaptım ki hemen ölmeyesin; ölüm aniden değil yavaş yavaş gelsin!...

Arago – *(Büyük bir ıstırap içerisinde.)* Sakın içeyim deme, Gregory! O içki zehirli!...

Gregory – Ölürken bile yalan söylüyorsun seni lânetli adam!... Ne korkunç bir hastalıkmış ki bu yalan, ölüm anında bile ondan vazgeçemiyor insan! *(İçkiyi içer.)*

Arago – Hayır, dostum, hayır!...

Gregory – Kıvranmaya devam et, Arago, tıpkı iğrenç bir solucan gibi! Ölüm bir hüzün anıdır! Bu anı yaşamak istemiyorum ben; keşke seni yaşamla ölüm arasındaki o işkence noktasında tutabilsem; işlediğin suçun cezasını tam vermiyor çünkü ölüm!... *(Çıkar.)*

Sekizinci Sahne

On beş dakika sonra. Antikacı dükkânı. Catherine içeri girer.

Catherine – *(Yerde yatan Arago'ya bakarak.)* Tanrım! Bir çılgınlık yapacağını anlamıştım!... Ne yazık ki çok geç kalmışım!... Ne yaptın sen, Gregory, ne yaptın? Kalem tutan soylu ellerinle nasıl bu soysuz hançeri kullandın!...

Arago – Catherine!

Catherine – Emmanuel! Ah, Emmanuel! *(Gözyaşları içerisinde.)* Bir an için sana inanmıştım! Senin soylu olabileceğine gerçekten de inanmıştım!... Kardeşimi öldüremeyeceğini söylediğinde içimi müthiş bir sevinç kaplamıştı; senin özde iyi bir insan olduğun umudu yeşermişti içimde; amacım seni suçüstü polise yakalatmaktı, ama söylediklerinden sonra sana karşı tıpkı ilk tanıştığımız zamanlarda olduğu gibi bir sevgi doğmuştu yüreğimde!...

Arago – Elizabeth'i ben öldürmedim! Yemin ederim, ben öldürmedim!... Dinle beni, Catherine, fazla zamanım kalmadı! Şu sandığı aç; içinde benim günlüğümü bulacaksın! Bu günlük benim suçsuzluğumu sana kanıtlayacaktır! Hayatım boyunca işlediğim her cinayeti oraya kaydettim. Orada Elizabeth'le ilgili hiçbir şey yok; çünkü onu ben öldürmedim. İsmimin lekelenmesine asla izin verme, Catherine! Cisimler değil, isimler önemlidir! Cisimler kısa bir

ömür sürerler; oysa isimler yaşamaya devam ederler. Catherine! Ah, Catherine, canım Catherine! Ölüyorum! Bu hançer değil, vücudumdaki zehir beni bitirdi! İsmimi yaşat! Lütfen ismimi... *(Ölür.)*

Catherine – *(Kendi kendine)* Tanrı günahlarını affetsin! *(Ayağa kalkar. Masadaki içki şişesinden içmek ister, ancak şişeyi elinden düşürür ve kırar; kapıya yönelir ve çıkar; bir süre kapının dışında bekler ve tekrar içeri girer; sandığın kapağını açar; siyah ciltli kalınca bir defter çıkarır.)* Son sayfaya bakmalıyım. İşte dünkü sayfa! "1865 yılı, Kasım ayı, Pazartesi günü, saat 21.30. Şövalyeliği bırakmaya karar verdim; Catherine her şeye değer; bu olağanüstü kadınla Londra'ya taşınırız, böylece kız kardeşiyle ilgili sorun da çözülür; büyük mesafeler nefreti öldürür; zaman, kardeşler arasındaki sevgiyi yeniden büyütür!... *(Catherine içinden okumaya devam eder.)* Demek o gece bana söylediği her şey doğruydu; o sahiden de kötülerle savaşan bir şövalyeymiş!... Elizabeth'i o öldürmedi o halde! Peki ama kardeşim nasıl öldü? *(Düşünür.)* Tanrım! Elizabeth intihar etti!... Ama neden? Neden intihar etti? Yoksa... *(Arago'nun başını okşar ve açık kalan gözlerini kapatır.)*

Dokuzuncu Sahne

Çarşamba sabahı; Colchester kalesi duvarının
önü. Kâhya Allan duvara yaslanmış gazete
okumaktadır. Malaparte ıslık çalarak önünden geçer.

Allan – Hey, bakın hele, kimler geçiyor buradan! Hırsız!

Malaparte – Bana mı seslendin, dostum?

Allan – Sana seslendim, hırsız!

Malaparte – Hangi manada kullanıyorsun hırsızı? Genç bir bakirenin gönlünü çalan adam da bir hırsızdır!

Allan – Yok, ben para çalan hırsızı kastediyorum!

Malaparte – Tanışıyor muyuz?

Allan – Pek sayılmaz; daha doğrusu benim baston şemsiyemle senin sert kafan tanışmışlardı!... Geçen hafta başına vurup seni yere seren bendim!

Malaparte – Ah, demek o bahtsız hırsız sendin! Cebimde çalacak tek bir kuruş bile bulamadın, değil mi, hırsız?

Allan – Hırsız mı? Hırsız sensin, ahbap! Sen benim efendimi takip ediyordun, soymak için elbette! Ben de bu soyguna engel oldum sert bir darbeyle!...

Malaparte – *(Kendi kendine)* Kaptan Bruckner'ın yaveri herhalde! *(Allan'a)* Sen hep efendini böyle geceleri uzaktan takip mi edersin?

Allan – Uzun hikâye! Zaten artık efendim yok!...

Malaparte – Kovuldun mu?

Allan – Hayır! Evin hanımı ölünce ben de evi terk ettim...

Malaparte – Evin hanımı öldü mü? Neden? Hasta mıydı? Yoksa yaşlılıktan mı?

Allan – İntihar etmiş diyorlar; ama bence onu efendim ve baldızı birlikte öldürdüler!...

Malaparte – Mümkündür; çağımız berbat bir entrika çağı; insanlar tilkileşti!... *(Kendi kendine)* Demek kaptan Bruckner Arago'nun bir katil olduğunu öğrenip onu kiralamak amacıyla dükkâna gelmiş!... Kocalar karılarından bıkınca, yeni bir kadın isterler; ortadan kalkmadan eskisi, rahatça yemek mümkün olmaz yenisinin meyvesini!...

Allan – Sana bir sır vereyim, dostum, ama aramızda kalsın!

Malaparte – Sırlara bayılırım!

Allan – Ben evin hanımını çok severdim! Bir fırsatını bulsaydım efendimin sevgilisini, yani hanımımın kız kardeşini öldürecektim! Ama onlar benden önce davrandılar!...

Malaparte – Şimdi işsiz misin?

Allan – İşsiz, evsiz, aşsız! Gazetelerdeki minik iş ilanlarını okumaktan gözlerim küçüldü!...

Malaparte – Sana bir iş bulabilirim!

Allan – Ne tür bir iş?

Malaparte – Sanatsal bir iş!

Allan – Ben sanattan anlamam!

Malaparte – Anlarsın, anlarsın! Ben sende bir cevher gördüm!

Allan – Öğrenmesi kolay bir iş mi?

Malaparte – Kolay değil; epeyce zaman alacak. Seni ben eğiteceğim; iyi bir eğitmenimdir!...

Allan – Pekâlâ, uzun uzun düşünecek durumda değilim; kabul ediyorum! İşsiz kalmak korkunç bir şey; ah, eğer baldızı öldürebilmiş olsaydım, hanımım da şimdi yaşıyor olacaktı ve bütün bunlar başıma gelmeyecekti!... Zamanlama! Her şeyin başı doğru bir zamanlama!...

Malaparte – Seninle çok iyi anlaşacağız, dostum! *(Kendi kendine)* Bu adamı çok sevdim; hızlı öğrenecek!... Emmanuel Arago'nun "Şövalyelik dönemi" artık ebediyen sona erdi; iyilerin üzerine de kâbus çökecek!...

Onuncu Sahne

Çarşamba günü. Dedham köyü yakınlarındaki büyük çiftlik evi. Akşam vakti. Catherine, Gregory'nin yazı masasında oturmuş, etrafı seyretmektedir. Sadece şömineden gelen ateşin loş ışığı vardır.

Catherine – *(Kendi kendine)* Evin sahipleri olmayınca evler ne kadar da korkunç oluyorlar. Hayatımdaki iki önemli insan şimdi yoklar. Eğer içi zehir dolu o şişeyi içmiş olsaydım, şimdi ben de burada olmayacaktım! Anlaşılan o ki, Gregory önce Emmanuel'e zehirli içkiyi içirmiş, sonra da hançeri saplamış ve nihayet kendisi de o zehirden içip

yaşamına son vermiş!... Polisin görüşü de böyle zaten. İnsan adaletin neden kendi eliyle tecelli ettiğini görmek ister? Polislerden, hâkimlerden neden bu kadar çabuk vazgeçiyoruz? Ruhum sıkılıyor! Yalnızlık içimi yakıyor! Değerli insanlar yitip gitti, hayat da değersizleşti!... *(Ayağa kalkıp ateşe odun atar. Ateşin önünde Arago'nun günlüğünü açıp okumaya başlar. Ayak sesleri duyar.)* Kimdir o gelen?

Alfred – Benim, Catherine!

Catherine – Alfred! Tanrım, ne işin var senin burada?

Alfred – Firardayım!

Catherine – Beni nasıl buldun?

Alfred – Çok güzelsin!

Catherine – Hayır, Alfred, o anlamda sormadım; benim yerimi nasıl buldun?

Alfred – Burası sizin yeriniz değil ki!... Kız kardeşinizin evi!...

Catherine – Ah, neyse, unut gitsin! Arkanda ne saklıyorsun? Bana vermek istediğin bir şey mi var? *(Sinirli.)* Mesela bir kurbağa kafası? Ha?

Alfred – Kurbağa kafalarından hoşlanmadığını biliyorum, Catherine! Sana hamamböceklerinden bir kolye yapmıştım, ama düşündüm ki, sen başkasın!...

Catherine – Nedir o? Yılan kuyruğu mu? Ezilmiş solucanlar mı? *(Alfred elindeki gazeteyi açar ve bir çiçek demetini Catherine'e uzatır.)* Alfred! Bu ne kadar güzel çiçekler böyle! Sen iyi misin, ha?

Alfred – Şey, sanırım iyi değilim! *(Catherine kahkaha atar.)*

Catherine – Alfred, çok teşekkür ederim, çiçekler gerçekten harika; hastane bahçesinde çiçek bırakmamışsın anlaşılan!...

Alfred – Şey, o elinin altındaki kara defter de nedir, Catherine?

Catherine – Bu bir günlük!

Alfred – Ateşe atsak yanar mı?

Catherine – *(Gülerek.)* Elbette yanar, Alfred! Ama onu ateşe atmayacağız; çünkü üzerinde bir şövalyenin ismi var. Bu ismi bütün dünyaya duyuracağız!

Alfred – Yüksek bir tepeye çıkıp bağırarak mı?

Catherine – Hayır, sevgili Alfred! Bir roman yazmaya karar verdim ben, başlığını da buldum bile: "Emmanuel Arago'nun Günlüğü." Doktor Faustus gibi esrarengiz olan bu adamın yaşamını herkes bilmeli bence!...

Alfred – Cüce Malaparte'nin efendisi değil mi bu adam?

Catherine – Evet, o! *(Alfred müthiş bir hızla defteri kapar.)* Alfred, Alfred, hemen ver o defteri bana!

Alfred – Margaret'i o adamlar öldürdü! *(Defteri ateşe atar.)*

Catherine – Hayır, hayır! Tanrım, ulu Tanrım, defter yanıyor, günlük yanıyor! *(Alfred Elizabeth'in defteri almasına mani olur.)* Bırak beni, kaçık herif, bırak!

Alfred – Margaret'i o adamlar öldürdü! Margaret'i o adamlar öldürdü! *(Elizabeth Alfred'i yere iter ve defterin küçük bir parçasını ateşten çıkarır.)*

Catherine – Aşağılık deli, Tanrı'nın cezası! Defol! Defol git buradan!...

Alfred – Margaret'i o adamlar öldürdü! *(Alfred getirdiği çiçekleri yerden alır ve çıkar.)*

Catherine – Oh, Tanrım, yanmış, kül olmuş!... O güzelim isim duman olup yeryüzünden gitti! Zavallı Emmanuel! Cismi de ismi de yok oldu şimdi!... İnsanı ürperten bir yok oluş bu!... Hiç kimse onu bilmeyecek, gelecekte onu tanıyan hiç kimse olmayacak; oysa o bütün yaşamını, yaşarken bilinmez kalıp ölüyken bilinir olmaya adamıştı... *(Ağlar.)*

On birinci Sahne

Altmış beş yıl sonra; 1930 yılı. Colchester'da
dar bir sokağa kurulmuş bir antika pazarı.
Satıcılar antika malları yere sermişlerdir.
Şişman ve ağzında puro olan bir müşteri

dikkatlice pazarda dolaşmaktadır.

Satıcı – Buyurun, bayım! Burada ne ararsanız var! Şu gümüş Roma paralarının güzelliğine bakın!... Camulodunum'un bütün ışıltısını yansıtmıyorlar mı sizce?

Müşteri – Paralarla ilgilenmiyorum!...

Satıcı – Şu mavi sırla kaplı seramik vazoya bakın o halde; ta İran'dan geliyor! Şu dantelli yelpaze de İspanya'dan!...

Müşteri – Orijinal, çok değişik bir şeyler arıyorum! *(Satıcı, pulları göstermek ister.)* Hayır, hayır, dostum, pullar hiç ilgimi çekmiyor, ben büyüdüm artık!

Satıcı – Göbeğinize ve puro içişinize bakarak sizin oldukça zengin ve zevk sahibi bir banker olduğunuzu söyleyebilirim. Bankanız için mükemmel tablolarım var!...

Müşteri – Senin de şu çingene falcılardan hiç farkın yok!

Satıcı – Neden, efendim?

Müşteri – Bol keseden atıyorsun ve de tutturamıyorsun da ondan!... Matbaacıyım ben, ahbap! Büyük bir matbaam var!...

Satıcı – Harika, o halde size müthiş bir şey göstereyim. Ancak fiyatının çok yüksek olduğunu da peşinen söylemeliyim!...

Müşteri – Altın ya da gümüş takılarsa hiç zahmet etme, onlarla da ilgilenmiyorum!

Satıcı – Hayır, bu bir defter! Altmış beş yıllık bir defter!... *(Tahta bir kutunun içerisinden siyah kaplı bir defter çıkarır.)*

Müşteri – Nedir bu?

Satıcı – Garip bir adamın acayip bir güncesi! *(Defterin üzerindeki tozlara üfler.)* Buyurun bakın!

Müşteri – *(Tozlardan dolayı hapşırır; defteri alır.)* Neden garipmiş bu adam?

Satıcı – Çünkü şu elinizde tuttuğunuz günlük, orijinalin bir kopyası! Ama kopya dediysem daktiloyla yeniden yazılmış falan değil. Bunu da yine aynı adam kendi el yazısıyla özenle yazmış; yani kopyası da orijinal!...

Müşteri – Yani kendi günlüğünü iki kez mi yazmış?

Satıcı – Evet! İlk yazdığı günlük de kayıp; aradım taradım ama öteki günlüğe ulaşamadım!...

Müşteri – Saçma değil mi bu? Her insanın tek bir güncesi olur! Delimiydi bu adam?

Satıcı – Bu öyle sıradan ya da normal bir insan değil! Önsözü okursanız ne demek istediğimi anlarsınız. Emmanuel Arago, bu günceyi yazan o tuhaf adam, insanların Tanrı'ya tapmaları gibi, kendi ismine tapan biri; asıl defter kaybolursa diye iki kopya halinde yazmış; önsözde her şeyi anlatıyor!... Bayım, size tavsiyem bu nefis parçayı sakın kaçırmayın! Yetmiş yıl, belki de seksen yıl önce Colchester'da işlenmiş cinayetlerin bir dökümü var burada!... Emmanuel Arago o dönemin faili meçhul cinayetlerini işleyen kişidir!... Karısına önce tecavüz edilip sonra işkenceyle öldürülmüş; katiller hiçbir zaman yakalanamamış; Arago da o günden sonra kötülerin baş düşmanı olmuş!...

Müşteri – *(Defterin sayfalarını heyecanla karıştırır; bir yandan da hapşırır.)* İnanılmaz bir şey bu!...

Satıcı – Size söylemiştim!

Müşteri – Ne kadar para istiyorsun?

Satıcı – Matbaacı olduğunuza göre, bu sıra dışı günlüğü basacaksınız büyük bir ihtimalle! Satıştan belirli bir yüzde istiyorum!...

Müşteri – Soyguncu!

Satıcı – Hayır, sadece bir antikacıyım; ama malımın değerini çok iyi bilirim!

Müşteri – Ancak yüzde on verebilirim!...

Satıcı – *(Müşterinin elinden defteri alır.)* Yüzde otuz!

Müşteri – Soyguncu!

Satıcı – Hakaret ediyorsunuz! Yüzde otuz beş!...

Müşteri –Tamam, tamam, anlaştık! *(Defteri alıp inceler.)*

Satıcı – *(Bir rüzgâr eser; defterin sayfaları kendiliğinden açılıp kapanmaya başlar.)* O, burada!

Müşteri – Kim burada?

Satıcı – Emmanuel Arago'nun ruhu! Bize minnettar olmalı!... *(Arago'nun hayaleti girer; hoş bir melodi duyulur; hayalet kanlı elbiseleriyle dans etmeye başlar; rüzgâr artar; sayfalar bir açılır, bir kapanır.)* Sevinçten dans ediyor bence; bu rüzgâr onun çılgın dansından geliyor eminim!... Sevin, dostum, sevin! Sonsuza dek yaşayacak soylu ismin!... Haydi gelin, bayım, biz de onunla dans edelim!...

Müşteri – Ben hiçbir şey göremiyorum!

Satıcı – Fark etmez; o bizi görüyor nasılsa! *(Müşteri ve satıcı Arago'yla birlikte dans ederler.)*

PERDE